

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 4 του Μάρτη 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αρθ. 4 | ΑΡΙΘ. 237

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΙΣ. 'Η άρρωστη δουλα συνέρχεται.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. 'Ο δωδεκάλογος του Γύφτου — Πρόλογος.
ΓΑΣΣ. Οι Βούλγαροι—Στὸ σκλαβὸν—'Ο θάνατος τοῦ Παληκαίου.
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. 'Ο κρηκοῦρας.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. 'Αρχὴ λευτερίας.
Κ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ. Τὸ θέατρο στὸ Παρίσι.
Ο ΝΟΥΜΑΣ. 'Εργα καὶ 'Ημέραι—'Ο 'Ύψος.
ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ. 'Απὸ τὸ λόγος τοῦ κ. Παναγιωτόπουλου.
Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΝΙΜΕΝΟΥ.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Μέλπω, Ν. Β. Π. Θ. Κατραπάνης.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

ΑΡΧΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ

Τὴν περασμένη Παρασκευὴ 22 τοῦ Φλεβάρη, ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ, ποὺ ἔχει τόσες ἀκαρτίες στὴ ράχη της καὶ ποὺ τόσα καὶ τόσα κακὰ φόρτωσε ἴσαμε τώρα στὸ Ἔθνος, ἐξαγνίστηκε κάπως καὶ ἀντρεψίθηκε καὶ χειροφετήθηκε ἀπὸ τοὺς Παπαμιχαλόπουλους καὶ τοὺς Κουμπουριώτιδες καὶ τοὺς λοιποὺς παπαρδελάδες της, μὲ τὰ γνωστὰ καὶ τίμια καὶ πλεηκαρσία λόγια τοῦ κ. Παναγιωτόπουλου. Ξανόσανε ἡ Βουλὴ μας τὴ νύχτα κείνη καὶ μαζί της ξαναόσανε καὶ τὸ Ἔθνος. Τιμὴ καὶ δόξα στὸ παληκαίρι ποὺ, διακλιώνοντας τὴν Ἀλήθεια, μεταμόρφωσε τὴ μητρικὰ πὲ μάννα καὶ δρόσισε μ' ἐλπίδες τὴν ψυχὴ τοῦ ἀπελπισμένου καὶ χιλιοκατατρεγμένου ὄρφανου.

'Ο Παπαμιχαλόπουλος ἔβρισε· εἶπε προδότες ἀγράμματος, ἀντίχριστους τοὺς ἐργάτες τῆς Ἰδέας. 'Ο Παναγιωτόπουλος φώτισε. 'Ο πρῶτος, ἀντιπροσωπεύοντας τὸ Χτές, τὸ βουτηγμένο στὴν ψευτιά καὶ στὴ σαπίλα, κατέβηκε στὴν πλάιστρα μὲ τὰ σκουριασμένα ὄπλα του, ποὺ τόσοι καὶ τόσοι Παπαμιχαλόπουλοι ἴσαμε τώρα τὰ μεταχειριστήκανε, διακονεύοντας τὰ εὐκολὰ χειροκροτήματα καὶ μπηγόντας τὸ μαχαίρι βαθύτερα στὴν ἐθνικὴ ψυχὴ. 'Ο δεύτερος, ἀντιπροσωπεύοντας τὸ οὐνερέμενο Αὔριο, τὸ Αὔριο τῆς πνευματικῆς λευτερίας καὶ τῆς φεγγαροπρόσπασης Ἀλήθειας, τὸν ὑποδέχτηκε μὲ τὰ λαμπερὰ καὶ ἀξέτιμωτα ὄπλα, ποὺ μόνο οἱ διαλεχτοὶ τὰ πιάνουνε μὲ σεβασμὸ στὰ χέρια τους, ὄχι γιὰ νὰ κλέψουν τὰ χειροκροτήματα τοῦ ἀνίδεου ὄχλου, ἀλλὰ γιὰ νὰ νοῖξουνε λασπωμένα μάτια καὶ νὰ καθαρίσουνε μουχλιασμένα μυαλά, ἀδιαφορώντας οἱ τίμιοι αὐτοὶ πολεμιστάδες ἂν ἡ ἀμοιβὴ τους θῆναι ἢ χολὴ καὶ ἔλγιοθας.

Καὶ τὴν Παρασκευὴ τὸ βράδι — Μεγαλοπαρασκευὴ γιὰ τὴ Ρουτίνα καὶ Λαμπρόσκολη γιὰ τὴν Ἀλήθεια — ἔγινε ἡ κρίσιμη μονομαχία· καὶ ἀστράψε ἡ Ἀλήθεια· καὶ νικήθηκε τὸ σκοτεινὸ Χτές ἀπὸ τὸ φωτεινότετο Αὔριο.

Δὲν εἶναι μικρὸ αὐτὸ ποῦγινε· εἶναι νίκη καὶ

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτὴς Αἰγυπταίας καὶ ἄλλοτε Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας

γιὰ τέττα ἐν γιορτάζουμε. Εἶναι ἀρχὴ Λευτερίας. Μάλιστα. Κι ὅτα γλυκοχαράζει ἡ Λευτεριά, περιμένε τὴνε καὶ δε θάρρησει νὰ φεγγοδολήσει σὰν ἡλιος καὶ νὰ ζωγονήσει διὰ τὰ χαμοσερνούμενα σήμερα τοῦ Ἔθνους ἰδανικά. Γιατί νὰν τῶχομε γιὰ σέγυρο, μὰ κ' ἔγινε ἡ ἀρχὴ, πὺς ὕστερ' ἀπὸ πέντε χρόνια, ἴσως καὶ λιγότερα, θῆνεβεί στὸ βῆμα τῆς Βουλῆς ἐνὸς δευτέρου Παναγιωτόπουλου, ἢ καὶ ὁ ἴδιος ἀκόμα, καὶ θὰ βροντοφωνήσει ζέθαρρα, δίχως τὴς σημερινῆς ἐπιφύλαξης, πὺς μὴ εἶναι ἡ Ἀλήθεια καὶ αὐτὴν πρέπει νὰγκαλιάσουμε ἂ θέλομε νὰ δώσουμε στὸ Ἔθνος ζωντανούς ἀθρώπους καὶ ὄχι ἀποκριάτικους φασουλῆδες ποὺ νῆναι.

«τῶν Ἑυρωπαϊκῶν περίελα καὶ τῶν ἀρχαίων παλιτάσοι»

'Ο σημερινὸς Παναγιωτόπουλος εἶναι ὁ πρόδρομος τοῦ ἀλλουνοῦ Παναγιωτόπουλου, ποὺ θάρθει αὔριο. Καὶ σὰν τέτιος πρόδρομος τοῦ ἀξίζει νὰ ὀνομαστῆ κ' Ἐθνικὸς Ἐυεργέτης— ἀφοῦ τὰ ἔθνη εὐεργετοῦνται περισσότερο ἀπὸ κείνους ποὺ τὰ μπάζουνε στὴν Ἀλήθεια καὶ ποὺ σπάνε τὴς βαριεὲς ἀλυσίδες τῆς Πρόληψης, παρὰ ἀπὸ κείνους ποὺ χτιζοῦνε διάφορα φιλαθρωπικά καταστήματα ἢ μεγαλόπρεπα Σχολεῖα γιὰ νὰ γεροκομιοῦνται σ' αὐτὰ οἱ πνευματικοὶ ἀνιάτοι.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ

(Ἀπὸ τὸ λόγος ποῦβγαλε ὁ κ. Παναγιωτόπουλος στὴ Βουλὴ στὴς 22 τοῦ Φλεβάρη).

Πρέπει νὰ παρκαρῶσουμε τοὺς Ἑλληνοπαίδαδες ὅπως γίνωσι Σουηδοὶ τὰ σώματα, Γερμανοὶ τὸν νοῦν, Ἰάπωνες τὴν ψυχὴν, καὶ τότε μόνον δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι θὰ δυνηθοῦν ὄχι μόνον νὰ ἐστράξουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπαναλάβουν τὸν Μαραθῶνα.

Ὅσοις ὅσον καὶ νὰ εἶναι σοφὸς δύναται νὰ εἶναι νομοθέτης τῆς γλώσσης· καὶ ὁ σοφὸς καὶ ὁ λούστρος, καὶ ὁ σχολαστικὸς καὶ ὁ μαλλιαρὸς, καὶ ἐσεὶς καὶ ἐγὼ καὶ πικντες, οὐδὲν ἄλλο εἴμεθα. ἢ ἀχθοφόροι κομίζοντες ὕλικὸν ἐκ τοῦ ὑποῦν ἢ ἐθνικὴ συνείδησις, ἢ ἐξέλιξις καὶ πρόοδος τῶν καλλιτεχνικῶν καὶ νοητικῶν ἀναγκῶν τῆς γλώσσης, παρακλιμάβανει ἢ ἀπορίπτει.

'Ἐὰν εἶπετε εἰς τὸν σχολαστικὸν γραμματικὸν ὅτι πρέπει νὰ ἀποθάνῃ εἰς ἕκ τῶν δύο ἢ ἡ Γραμματικὴ, ἢ ὁ Ὅμηρος, ἀδιστακτικῶς θὰ εἶς ἀπαντήσῃ— Ἀπολεσθήτω ὁ Ὅμηρος καὶ Ζήτω ἡ Γραμματικὴ.

Μὴ φοβεῖσθε τοὺς μαλλιαροὺς, διότι διὰ τῶν ὑπερβολῶν τῶν αὐτοκτονουσῶν, ἀλλὰ τρέμετε τοὺς σχολαστικοὺς, διότι διὰ τῶν ὑπερβολῶν τῶν φουέουσι.

Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ ΠΡΟΛΟΓΟΣ (*)

Μὲ λογιμὸ καὶ μ' ὄνειρο.
ΣΟΛΩΜΟΣ ('Ἐλευθεροὶ πολιορκημένοι)

Τὸ ἀφιέρωμα (**), τὸ βαλμένο στὴν ἀρχὴ, τὸ χάραξε τῆς πρώτης στιγμῆς ὁ ἐνθουσιασμός, ὅταν αἰσθάνθηκα τὸ πρῶτο σάλεμα τοῦ παιδιοῦ μέσα στὴ Φαντασία μου. Ἀπὸ τότε πέρασαν ἐστὶ χρόνια· τὸ

(*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὸ βιβλίον βγαίνει σὲ λίγες μέρες καὶ ὁ ποιητὴς του εἶχε τὴν καλασύνη νὰ δώσει στὸ «Νουμά» τὸν πρόλογόν του νὰ τυπωθεῖ, πρὶν ἀκόμα κυκλοφορήσῃ τὸ βιβλίον.

(**) Τὸ ἀφιέρωμα, ποὺ βρίσκεται στὴς πρῶτες σελίδες τοῦ βιβλίου, εἶναι τοῦτο : «Σὲ σᾶς, γνωστοὶ καὶ ἀγνωστοὶ, τωρινοὶ καὶ αὔριοι, ὅσοι καὶ ὅσοιοι, ποὺ κάπως θὰ προσέχετε στὴ στίχο μου καὶ κάτι θὰ ξανοίγετε μέσα του, ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥΤΟ τὸ πρῶτο ἴσως ποῦ κοιτάξα νῆλαφροδέσω μαζί ἐπικά καὶ λυρικά καὶ δραματικά, καὶ παίρνοντας ἀπ' ὄλα τὰ στοιχεῖα τοῦ ποιητικοῦ Λόγου καὶ ἀπὸ τῆς Ἰστορίας τὰ παραδομένα καὶ ἀπὸ τοῦ φιλοσοφοῦ τὴς σκέψης, καὶ ἀπὸ τῆς ζωῆς καὶ ἀπὸ τῶνερω κάποια δράματα τοῦ νοῦ καὶ κάποια καρδιοχτύπια, ΤΑΦΙΕΡΩΝΩ».

ποίημα, με τον καιρό, και στην ώρα του, γίνονταν όλοένα, όσο που γεννήθηκε, καθώς το παρουσιάζω τώρα. Όμως άλλος ο νους και άλλο το έργο. Τώρα το έργο, καθώς στέκεται στα πανιά για το ταξίδι του, μου φαίνεται σαν ξένο. Πιο πολύ με άνησυχούνε τα ψεγάδια που υποψιάζομαι πως θα κρύβη παρ' όσο με χαροποιούν τὰ καλά που θα μπορέ η νύχτη. Όλα τὰ δέριφια του τὰ μισοτίλειφτα κι ἀβγαλτ' ἀκόμα μου φαίνονται τώρα σαν πιο κάλοισκιωτα. Έπειτα σὰ να τὸ εἶχα βρεθῆ; ἄλλα εἶχα βαλμένα στὸ δρόμο και τὰ δούλευα, κι ἀνίσως δὲ με παρακινούσε για τὸ τύπωμα τοῦ «Δωδεκάλογου τοῦ Γύφτου» ἀπὸ κάποια του κομμάτια που φανήκανε στὸ «Νουμά» ἕνας μεγάλος τῆς Ἑθνικῆς προκοπῆς και τῶν γραμμάτων φίλος και δουλεπτής, ὁ κύριος Α. Πάλλης, θὰ τὸν κρατούσ' ἀκόμα στὸ συρτάρι. Τώρα που πέρασε ὁ ἐνθουσιασμός, νομίζω πως μπορεῖ νὰ μιλῆσῃ ὁ πατέρας για τὸ παιδί του, ὅ,τι κι ἂν εἶναι· τί γλυκύτερο μίλημα ἀπ' αὐτό! Δὲ θὰ τὸ κρίνω, βέβαια· μὰ μπορεῖ νὰ εὐκολύνω τὴν κριτικὴ τῶν ἄλλων, ἂν ὑπάρχη κριτικὴ, που θὰ καταδερχτῆ νὰ τὸ κοιτάξῃ.

Ποῖος ξέρεῖ ποιά Τσιγγάνα νὰ μιλῆσε τῆς καρδιάς μου—ἰδῶ και πόσα χρόνια!—Τὸ μίλημα λαχταριστό· κι ἔτσι φυτρώσαν ἀπὸ τὴν καρδιά μου οἱ πρώτοι τέσσεροι στίχοι· τὸ πρωτόπλασμα, που θὰ ξετυλιγονταν ὕστερ' ἀπὸ κείνο, κι ἀγάλια ἀγάλια, ἢ πλάση μου:

Περδικόστηθῃ Τσιγγάνα,
ὦ μαγεύτρα που μιλᾶς
τὰ μυσάνυχτα πρὸς τὰς τὰς
γλῶσσα προσιαρῆς...

Ποῖος ξέρεῖ ἂν ἡ Τσιγγάνα δὲν εἶταν καμιὰ γύφτισσα τοῦ δρόμου συναπαντημένη, σαν ἰδατῆ, καμιά μέρα ἡλιολουσμένη χειμωνιάτικη στὸν ἐλαιῶνα τῆς Ἀθήνας, τὴν ὥρα που ἔβγαίνει ἀπὸ τὸ τσαντήρι· της, στυλωμένη, χυτῆ, χαλκοπράσινη, σφιγγοπρόσωπη· καμιά ζητιάνα ἀπὸ κείνες που σιχαίνονται οἱ νοικοκυράδες και που γοητεύουν τὸν ποιητῆ· μιὰ σαν ἐκεῖνες που μὰς τὴν παρασταίνει κάπου στὴν «Ἀνατολή» του ἀλησμόνητα με λόγια λαμπρότερ' ἀπὸ τὰ χρώματα ὁ ζωγραφικώτατος Θεόφιλος Γωτιέ. Ποῖος ξέρεῖ ἂν δὲν πρωτόσπειρε στὸ νου μου τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» μιὰ πολὺ ζωηρὴ, σαν ὄραμα, ἐνθύμηση τῆς πρωτομαγιάς που χαϊρόμουνα παιδάκι στὸν τόπο μου· τῆς πρωτομαγιάς

που περνούσε με τοὺς χοροὺς τοὺς πλεμένους ἀπὸ τίς γύφτισσες· ἀπὸ σπιτία σὰ σπιτία ὀλογορίζανε, κι-τρινοστόλιτες, ἀνθοστεφάνωτες, μαυρομάτες, γυαλιστερές σαν ἀπὸ προῦντζο, τὸ μᾶθ τραγουδώντας με φωνές πιο καμπανιστές, κι ἀπὸ τὰ κουδοῦνια που τὸ συνοδεύαν, τὸ τραγουδῆ τους. Ποῖος ξέρεῖ κι ἂν δὲν εἶταν ἡ Τσιγγάνα, που με χτύπησε, καμιά ὀμορφιά που ζούσε κάθε ἄλλο παρὰ τὴν πανάθλια ζωὴ τοῦ γύφτου, καμιά ὀμορφιά φλογερῆ, μελαχροινὴ, ἀνυπόταχτη· και Τσιγγάνα λέγοντάς τὴν, ἀνίσως δὲ μεταχειρίζομαι μιὰ ποιητικὴ μεταφορά. Κ' ὕστερ' ἡ ὀμορφιά τῆς γύφτισσας με βύθιζε ὀλοένα στὴν ἰδέα τῆς γυφτιάς. Κι ἀπὸ τὴ γύφτισσα πέρασα στὸ γύφτο· ὁ ζουρᾶς, τὸ σφυρί, τὸ φυστηῆρι, τὸ μουλᾶρι, τὸ βιολί, ἡ τέντα, οἱ μοῖρες, τὰ μάγια, τὰ γίγρια, τὰ ναρχικά, τὰ νυπόταχτα, πάντα στὸν δλάνοιχτο ἀέρι, πάντα κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἡ γύφτικη ζωὴ, ἡ πλανεύτρα και πολυπλανεμένη, ξετυλιγονταν ἐμπρός μου· και τὸ ἔργο στὰ θέμελά του ἀπάνω τόσο χτίζονταν πλατύτερο με πιο πολλὰ χωρίσματα. Κ' ἔτσι τὰ πρωτοσχεδιαστά «Λόγια τοῦ γύφτου» τρία τέσσερα τραγούδια, γίνηκαν ὁ «Δωδεκάλογος». Κ' ἐνοιωθα μέσα μου πως κ' ἐγὼ εἶμ' ἕνας γύφτος, ὅσο κι ἂν ντρέπομαι νὰν τὸ μολογήσω· γύφτος με τίς κακίες του και τίς κακομοιρίες· μέσα στὴν καταραμένη φυλῆ, ὅσο κι ἂν τὸν ἐκρυβα κάτω ἀπὸ πλοῦσια ντύματα, τὸν εἰαυτὸ μου ἔπαιρνα νὰ τραγουδήσω. Ὁ ἀστόχατος θὰ πιστεύῃ πως ἕνας ποιητῆς δικλιγόντας βρίσκει τὰ θέμελά του καθώς ἕνας μουσικὸς ἀριστοτέχνης, μονάχα για νὰ δεῖξῃ τὴν τέχνη τοῦ δοξαρίου του ἀπάνω στοῦ βιολιοῦ τίς χορδές. Τίποτα δὲ διάλεξ. Ὁ ποιητῆς δὲ διαλῆεῖ· πυρῶνεται και πᾶει μπροστά· κτῶπι, και στὰ καθέκαστα, ἐρχεται ἡ ὑπομονετικὴ και ξεδιαλιχτρὰ δουλειά. Ἰσα ἰσα, γιατί σταμάτησα στὸ γύφτο θὰ πῆ πως εἶμαι κ' ἕνας γύφτος· ἡ ψυχὴ μου εἶναι και τέτοια. Μὰ ἡ ψυχὴ μου εἶναι πολυπρόσωπη· κι ἀνίσως και στοχαζεται μοναχικῆ, τὸν κόσμον κλει στὸ λογισμοῦ τῆς χιλιάς οἱ ἀγάπες τῆς. Μπορὼ νὰ κρᾶξω με τὸν ποιητῆ: «Χιλιάς χρυσὲς λιανοκάμαρες ἄλυσιδες με δένουνε με τὴν πραγματικότητά». Κ' ἡ μεγάλη μου ἀγάπη, ἀπάνω ἀπ' ὅλες, ἡ νεράιδα τοῦ τραγουδιοῦ.

Κ' ὕστερ' ἀκόπε θα θυμῆθηκα τὸ μικρὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Lenau, τοὺς τρεῖς Γύφτους του· παίζει τὸ βιολί του ὁ ἕνας, και καπνίζει ὁ δεῦτερος, και ἀποκοιμῆται ὁ τρίτος· ὦ οἱ κούρρελλιασμένοι, ὅ-

μως τρισελῦτεροι, και τρεῖς φορές καταφρονητάδες τῆς κακῆς τύχης, με τὸ κᾶπνισμα, με τὴ μουσικὴ, με τὸνειρο! Και θὰ μέθωσ' ἀπὸ τοὺς ἀχνούς του, και θὰ τὸ πῆρ' ἀπόφαση, καθώς ὁ μουσουργὸς που πᾶνει και κεντᾶει χιλία πλατιά περιπλεγμένα μουσικὰ κεντίδια ἀπάνω στὸ ἀπλή και κλασικὸ θέμα ἑνὸς μεγάλου του, δασκάλου, νὰ κεντῆσω κ' ἐγὼ πολὺ-στιχο ποίημα ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τοῦ λιγόστιχου τραγουδιοῦ, και χωρὶς νὰ λογαριάσω πως οἱ ἔφτα στροφούλες τοῦ γερμανόφωνου ποιητῆ μπορεῖ νὰ βαρᾶινουν περισσότερο ἀπὸ τίς χιλιάδες τοὺς στίχους μου. Ποῖος ξέρεῖ! (Ἡ ἀλήθεια εἶναι πως δὲν καλοθυμούμαι πως πρωτοσπᾶρθῃκε τὸ ποίημα· και γι' αὐτὸ μ' ἀκούτε νὰ συγχυλώ ποιός ξέρει!) Κ' ὕστερ' ὅσο ξετυλιγονταν τοῦ τραγουδιοῦ ἡ κλωστή, ἔβλεπα πως ἡ καρδιά μου εἶναι γιομάτη ἀπὸ νου, πως τὰ καρδιόχτυπικ τῆς εἶναι ἀπὸ ἰδέα, και πως τὸ αἰσθημα μου ἔχει κάτι μουσικὸ και δυσκολομέτρητο, και πως τὴ δέχομαι τὴ λαχτᾶρα τοῦ στοχασμοῦ, καθώς τὸ παλληκὰρι δέχεται τὸ σιλι τῆς ἐρωμένης του. Κ' ὕστερ' ἔβλεπα πως εἶμαι ὁ ποιητῆς, — βέβαια ἕνας ποιητῆς μέσα στοὺς πολλούς, ἀπλὸς στρατιῶτης τοῦ στίχου— ὅμως πάντα ὁ ποιητῆς που θέλει νὰ κλεισῃ μέσα στὸ στίχο του τοὺς πόθους και τὰ ρωτήματα τοῦ παντοτινοῦ ἀνθρώπου, και τοῦ πολίτη τίς ἐγνοιες και τοὺς φανατισμούς· μπορεῖ νὰ μὴν εἶμαι ἄξιος πολίτης· μὰ δὲν μπορεῖ νὰ εἶμαι μονάχα ὁ ποιητῆς τοῦ εἰαυτοῦ μου· εἶμαι ποιητῆς τοῦ καιροῦ μου και τοῦ γενους μου· κι ἔτσι μέσα μου κρατῶ δὲν μπορεῖ νὰ χωριστῆ ἀπὸ τὴν ἐξω πλάση (1).

(Στᾶλλο φύλλο τελιώνει)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(1) Στὸν πρόλογο που βῆλθῃκε στὰ «Μία: τῆς Ψυχῆς μου» (1892) και στὴ μικρὴ μελέτη μου για τὰ «Ἔργα τοῦ Κρυστάλλη» (1897) βρίσκειτῃ καθαρὰ ξηγημένη ἡ ποιητικὴ μου· συνοπτικώτερα στὸ πρῶτο, ἀναλυτικώτερα στὸ δεῦτερο.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Ἰουλιέται Δρ. 6

στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἡ ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

— «Ναί, βέβαια, τὸν Ἄη Δημήτρῃ! Ἔτσι μὰς εἶπε!»
— «Και τί σοῦ εἶπε για τὸ χειροῦργημα ὁ κ. Ἀμᾶρος;»
— «Για τὸ χειροῦργημα;— Ἡ Ἄνα ἔσκυψε τὸ κεφάλι, σὰ νὰ γύρεβε κχιτὴ νὰ θυμηθῆ.— Για τὸ χειροῦργημα; Τίποτα!... Στάσου! Ναί, θάρρῶ πως μὸς εἶπε, ὅχι! πως τοῦ εἶπε ὁ κ. Λανέζος ποιός θὰ πλερώσῃ τὰ ἔξοδα...»
— «Ὁ ἀσυνείδητος!»
Ἐφριξε τώρα κ' ἡ Ἄνα. Καταλάβαινε.
— «Ἀντρέα μου, ἔχεις δικίον!»
— «Ἄνα, εἰμεῖς φταίμε. Τὴ σκοτώσαμε. Πρέπει ὄλα νὰ τὰ ξεαναβάλουμε σὲ τάξῃ. Τὸ χρωστοῦμε. Πρέπει νὰ τὴ σώσουμε».

* Ἡ ἀρχὴ του στὸ 228 φύλλο.

Ὁ Ἀντρέας, τὴν ἀδικιὰ τὴ μισούσε ὅσο μπορεῖ ἕνας ἄθρωπος μεθοδικὸς νὰ μισῆσῃ τᾶντιθετό του, τὸ ἀμέθοδο, τὸ ἄτοπο, τὸ ἄταχτο και τὸ ἀκανόνιστο. Ἔτσι τὴν ἔκρινε, για πράμα που χαλνᾶ τὸν κόσμον τὴν ἁρμονία, που καταστρέφει τὸ νόμο τῆς ζωῆς. Τὸ γεωμετρικὸ του τὸ φυσικὸ ἐμοιαζε νᾶναι ἡ βάση ὅπου στηριζότανε και τὸ ἠθικὸ του· ἐμοιαζε νᾶναι ἡ γεωμετρία ἡ μάννα τοῦ νεροῦ, ἡ πηγὴ ἀπ' ὅπου τοῦ ἐρχότανε κάθε του λογισμὸς, κάθε του αἰσθημα και κάθε του πράξη. Μέσα στὸν καθένα μὰς ἴσως και νὰ ὑπάρχη βαθιὰ μιὰν ἀρχὴ, λιγο ἢ πολὺ νοθεμένη ἀπὸ χιλία βέματα προγονικά, που μὰς χαράζει τὸ δρόμο μὰς τὸν ἀτομικὸ, σὰ νὰ εἶμεστα ποτάμια. Ὁ Ἀντρέας ἀπὸ τὴ γεωμετρία του βαστοῦσε και τὴν ἐπιστήμη του ἀπὸ τὴ γεωμετρία του βαστοῦσε και τὴν πλάνη, ἀφοῦ ἡ πλάνη του πᾶλεθε με τὸ δυστύχημα, που ἀδικημα τοῦ φαινότανε· ἀπὸ τὴ γεωμετρία του βαστοῦσε και τὴ λατρεία τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀπόλυτης ἂν εἶναι βολετό, ἀπόλυτη νὰ τὴν ἀπολάψουμε ποτέ μὰς ἀπὸ τὴ γεωμετρία του τώρα τοῦ ἐρχότανε στὰ σπλάχνα και κάποιια ἰδιαίτερη καλοσύνη, που ἀμέσως τὴν τετραγώνισε με τὴν ἰδιοφύτη μέθοδό του.

Τὴν ἀβριανή, δεκαεφτά τοῦ Τρυγητῆ, τετάρτη,

ὅτι που ἀκούσε ἀπὸ μακρὴν τὰ μᾶξι τοῦ κ. Μαλαμέ, ὁ Ἀντρέας ἔτρεξε νὰ τὸν ἀνταμῶσῃ. Τὸν πῆρε παράμερα, και τοῦ εἶπε με σοβαρὸ, βιαστικὸ ὕφος· — «Κ. Μαλαμέ, πρέπει νὰ κάνουμε τὰ δύναντα δυνατά, για νὰ σώσουμε τὴν ἀβρωστη».
Ὁ κ. Μαλαμέ τὸν κοιτάξε. Στὰ μάτια του πέρασε σπῆθα. Και τὴν ἐννεωσε τὴ σπῆθα ὁ Ἀντρέας. Ἡ σπῆθα ἡ σκεπτόφλογη σὰ νᾶδειχνε πως κάτι λόγοι θὰ εἶτανε, για νᾶνταρέθεται τόσο. Ἄμεί· Πὼς ἀλλιῶς θέλεις νὰ φροντίξῃ με τέτοιο πάθος ἕνας ἀφέντης για μιὰ δούλα; Χαμογέλασε μέσα του ὁ Ἀντρέας. Καταλάβαινε πως τὸ χρέος, σὰ θέλεις τὴ συνείδησή σου νᾶκούσης, εἶναι ἄξιο νὰ σοῦ φέρῃ πολλές κι ἀνυπόψικτες δυσκολίες. Ἄς τίς φέρῃ. Τὸ χρέος του χρέος και πιὸ ἱερό, ἄμα και πιὸ δύσκολο. Νὰ που ἀπὸ τὴ γεωμετρία του πῆγαζε ἀξάφνα και ἡ ἐνέργεια. Ὅτι παράγγειλε ὁ γιατρός, πρέσειε ὁ Ἀντρέας νὰ γίνῃ ἀμείσως.
Ἡ Ἄνα, γεωμετρικὸ τίποτα μέσα τῆς δὲν εἶχε, μὰ ἡ ἐνέργεια δὲν τῆς ἔλειπε, ἀδιάκοπη ἐνέργεια ὅσο και σιγανὴ. Κάποιια δύναμη, μάλιστα μεγάλη, μπορεῖ κ' ἡ ἀφερμαδα νὰ σοῦ δώσῃ, τουλάχιστο ἡ ἀφερμαδα τῆς Ἄνας, που εἶτανε περισσότερο ἀφερμένη με τὸ νου τῆς, παρὰ στὰ κι-

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

Ο ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ

Μέσα στο μελίσσι των παιδιών που σχολούσαν μεσημέρι και δείλι, απ' το σχολείο της ντοριάς και γαμίζαν το δρόμο με φωνές και κακανίσματα, το πιο περίφημο ήταν ο Γιαννάκης ο Κμπούρης.

Ο Γιαννάκης, όταν γεννήθηκε δεν είχε κανένα σημάδι άπάνω του. Ο πατέρας του κ' η μάνα του τον καλοδεχθήκανε, όπως κλωδέχονται όλα τ'άρσενικά παιδιά. Μονάχα ήταν λίγο χλωμός, αδύνατος και κακοθρεμένος. Οι γονείς του τον ταξάανε στον Θεό για να δυναμώσει και να γίνει γερός κι' αντρεπωμένος, μα ο Τρισκατάρατος είχε βάλει την ούρα του πριν βάλει ο Θεός το χέρι του. Σιγά-σιγά τ' άρσενικά του Γιαννάκη άρχισαν να λιγύζουν, το κορμάκι του να ζαρώνη και με τον καιρό ένα καρβέλι του φάνηκε άποπίσω του κι' άλλο ένα από μπρός του. Με τον καιρό το μεγάλο τετράγωνο κεφάλι του έβούλιαζε άνιμεσα στα δύο καρβέλια κι' ο Γιαννάκης άρχισε να μεγαλώνει στα χρόνια, χωρίς να μεγαλώνει και στο μπόι.

Οι γονείς του, σαν τον βλέπανε, λέγανε άπομέσα τους.

— Δεν πεθίνει το κλημένο να ησυχάσει απ' τ' άβάσκα; Τι την θέλει τ' ζωή...

Γιατί οι γονείς του δεν μπορούσαν να βλέπουν ένα τόσο άσχημο πλάσμα κοντά τους και να συλλογίζονται πως αυτοί το πλάσανε.

Ο Γιαννάκης όμως είχε άλλη ιδέα. Η ζωή του άρεσε, ήταν ευχαριστημένος που ήλθε στον κόσμο και δεν είχε κανένα παράπονο με τους γονείς του. Τά μυκτια του λάμπανε από χαρά και, άνιμεσα στα άλλα παιδιά, περπατούσε τόσο τενωμένος και άλύγιτος, που θάλεγε πως το είχε περηφάνεια πως ήταν τόσο διαφορετικός και τόσο ξεχωριστός από τ' άλλα τ' ά παιδιά. Περπατούσε πάντα μοναχός, φουσκωμένος σ' ά γαλλος, με το κεφάλι ψηλά και πατούσε στερεά το χώμα με τ' ά δύο άδύνατα ποδάκια του.

Το μόνο, που του κακοφκινάτανε κάποτε, ήταν οι άλλοι που περνούσαν κοντά του και σκόβανε να τον κυττάζουν. Για λίγο καιρό κάποις στενοχώρια φαινότανε ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του. Μα γλίγωρα βρήκε τρόπο να διορθώσει αυτή την ιστορία. Πύρω απ' το λιμάνι, που ήταν ο δρόμος του, είχε χτίσει τον τελευταίο καιρό ένα καινούργιο μώλο με ένα ψηλό πεζούλι, ως μετ' ά μέτρο άπάνω απ' το δρόμο. Ο μώλος ήταν χτισμένος άπάνω στα βράγια που τριγύριζαν το λιμάνι. Ο Γιαννάκης γύρισε μιά μέρα κ' έριξε μιά ματιά ευχαριστημένη στο νεόχτιστο πεζούλι. 'Απ' την άλλη ημερή δεν περπατούσε πιά στον δρόμο. 'Ανέβαινε άπάνω στο πε-

ζούλι και με τ' άδύνατα ποδάκια του, κορδωμένος και περήφανος, με το κεφάλι ψηλά, έκανε όλον το γύρο του λιμνιού ως το σπίτι του. Τώρα δεν έσκυβαν οι άλλοι να τον ιδούν. Έσκυβε αυτός και τους κύταζε από ψηλά.

Όμως κάποις κακό μάτι έπεσε άπάνω του. Γιατί όλοι όσοι τον βλέπανε λέγανε μέσα τους: «Για κ'ύττα τον κμπούρακι... θάρρος που τ'άχει! Καμμιά μέρα θά πείσει να σκοτωθ'ή». Και από τα πολλά τ' ά μάτια κάποις τον έβασαν. Μιά μέρα, εκεί που περπατούσε κορδωμένος, κυττάζοντας τον ήλιο, γλύτρησε κάποις, παραπάτησε, σαλεύτηκε άπάνω στα ποδάκια του κ' έπεσε κάτω στα βράγια. Πήγανε και τον βγάλανε σκοτωμένο, με το μεγάλο κούτελο ματωμένο, με τ' ά κοκαλάκια του σπασμένα. Τον βάλανε άπάνω σ' ένα σανίδι και τον σηκώσανε να τον π'ανε στο σπίτι του. Όταν τον περνούσανε στον δρόμο οι διαβάτες τον κυττάζανε και κουνούσαν το κεφάλι τους: «Ο Θεός τον άνάπαυσε, λέγανε. Τι να την κάνει το κακόμοιρο τέτοια ζωή!» Όταν τον περ'άσανε απ' το σχολείο όλα τ' ά παιδιά τρέξαν να ιδούνε τον κμπούρακι, που είχε πέσει απ' τον μώλο. Τριγύριζανε το σανίδι και τον κυττάζανε, σαν παράξενο πράγμα. Έστρα γύριζανε τ' ά παιδιά το ένα στο άλλο και λέγανε με θαυμασμό: «Μωρέ είδες από τ' ά ψήλωμα έπεσε, ο κμπούρακι! Πέντε μπόγια ψήλωμα». Ο Γιαννάκης ήταν ξεπλωμένος χλωμός κι' ακίνητος άπάνω στο σανίδι. Μα και ξεπλωμένος φαινότανε περήφανος και θαρρούσης πως χαμογελούσε στα παιδιά που τον τριγύριζαν. Ήτανε περήφανος που έπεσε από τόσο ψηλά.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

T' ΑΣΤΕΡΙΑ

*Ήθελα κάτι ν'απαιρη 'πό τ' ά λευκή σας χάρη,
'Αστ'ήρια μου, ο θάνατος σεις τουρανοῦ λουλούδια,
Πού φέγγετε καθένα σας, άκοίμητο λυχνάρι,
Στο γαλανό το δρόμο τους τ' ά δόλιενκα άγγελούδια.*

*Γλυκειά σας έχω συντροφιά σ'ής νύχτας το σκοτάδι!
Κι όσα με λύπη στην καρδιά και μάτια δακρυομένα
Σ' ός ζητώ παρηγορή, τότε μ' ούρανο χάδι
Τ' ά δάκρυα σ'ή ματόκλαδα στεγνώνετε ένα ένα...*

*Και συμβουλή μου δίνετε βαθύσοψη απ' τ' ά ύψη:
«Για κάθε τι που δέ θ' ά βρεθ στον κόσμο όπως νομίζεις,
«Για κάθε πράγμα κατενὸ, κακό, για κάθε θλίψη,
«Πάντα εῖσι κοιτάτε ψηλά, κι όπόσος και δακρυζεις
«Θάνατ' ά δάκρυ σου γλυκό κι άνάλαψη ή καρδιά σου
«Σαν έχεις άστρα λαμπερή χρυσή παρηγοριά σου.*

Χάλκη

ΜΕΛΠΟ

ΈΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ο ΙΔΕΑΣ

Τον είδα τ' ά μιά μέρα στο βιβλίο του και την άλλην στο γραφείο μου. Διπλή χαρά.

— 'Α δε σιχαινόμουνα τ' ά θεατρνιστικά καμώματα, θά σου φιλούσα το χέρι, τούπα,

• Και του τ' ά σφιξα καρδιακά και με περηφάνια— με τ' άν περηφάνια κείνη που νιώθει κανένας σφίγγοντας το τιμημένο χέρι άληθινού παλαιοκαριού.

Γιατί τέτοιος ξεπ'ήδωσε μέρα από το γνωστικό και δυνατό και περιπόλοχαρο βιβλίο του ο 'Ιδασ' παιδικάρι άληθινὸ, ένας δεύτερος Παύλος Μελάς αυτός, ένας ήρωας τ' ά Σκέψης και βροντόφωνος κήρυκας τ' ά 'Αλήθειας και δουλευτής άκούρατος τ' ά 'Ιδεάς— τ' ά 'Εθνικής 'Ιδεάς— τ' ά 'Ιδεάς του ξεναγενημού. Κ' έτσι και το παράξενο ψευτόνομά του, ΙΔΕΑΣ το διάβασα κι από την 'Ιδέα θέλω να πιστεύω πως τ' άχει τραβηγμένο.

Ξανάσασμα ψυχής είναι το βιβλίο του, μα ο 'Ιδασ δεν το θέλει για τέτοιο, δεν τ' άγραψε για να ξεναδάνουνε με δαύτο οι άπελπισμένες ψυχές. Όχι. 'Αλλά τ' άγραψε—ή κάλλιο, τ' άζησε, γιατί αυτή ή φράση του ταιριάζει— για να καθρεφτίζονται οι ναρκομένες, να ζυπνώνουνε, να τρέχουνε στη ζωή και στη δράση. Γι' αυτό και τ' άφρασε οι σπουδές: «Γι' αυτό κι όνειρεύεται να πλάσει μιά καινούρια γεννιά, τ' ά γεννιά μας, ζωντανή, ξεσκαλωμένη από το λαζαρνισμό και το ρουσφέτι,—μιά γεννιά σκληρή κι άγρια, με άτσάλενια χέρια και με ψυχή πέτρινη— με χέρια που να κρεμίζ' υν κάστρα και με ψυχή που να εύφραίνεται στα αίματα.

Όχι γεννιά μαρτύρων, αλλά γεννιά ήρώων του χρειάζεται.

*

Σώζοντας τ' ά Μακεδονία, μες φωνάζει, τον εαυτό μας θά σώσουμε. Νά ο λόγος ο δυνατός, να τ' ά εθνικό το κήρυγμα.

Για να σώσουμε τ' ά Μακεδονία που πατιέται σ' άμερα από τα Βουργάρικα θεριά, θεριά Βουργάρικα και μεις να γίνουμε. Όχι πονοψύχια και βρισιές άκαρπες. Δουλιά, δουλιά, και μοναχά δουλιά. Γροθιά πάνου στη γροθιά και στο Βουργάρικο δυναμίτη, το δυναμίτη τ' ά Ρωμαίικο.

Κ' έτσι θά σωθούμε, δηλ θάλλάξουμε, γιατί μόνο αν άλλάξουμε θά σωθούμε.

«Πολύ βλέπετε, τ' ά πράματα» πολύ άπλά. Όχι πολλά λόγια, δυο και σταράτα. Θέλετε να σωθείτε; 'Αλλάξτε, γενήτε καινούρια άθρώποι, πάψετε νάρχαίσετε, κι άρχίστε σιγά σιγά να Βιουργήσετε. Νά ή σωτήρια συβουλή του 'Ιδα. Συβουλή που δέ βγαίνει από παχιά και κούφια λόγια, αλλά μέσα από τ' ά πράματα, από τ' ά άλήθεια, από τ' ά ζωή.

νήματ' ά τις άπρόσεχτη. Και πειθή ο νους της, που να π'ή; β' άδιζε πάντα σταψηλά και θροφότανε με ιδέες, δεν την πείραζε διόλου να καταγίνεται, χμα τ' ά: έλεγε, σε π'ή δουλειά, τ' ά άρεζε μάλιστα, γύρευε κιόλας, άφου την άφινε, να την ξαναπαίσει, γιατί τ' ά ήξερε πως ενώ την έκανε, άκομή πιο ξέγνοιαστα συλλογιότανε τ' ά δική της. Γι' άφου την έβλεπε από το πρωί στο βράδι, να κεντ' ά και να φαίν' ά στο ύφασμα βελονιά βελονιά ύφαινε και τ' ά άνερα της. Για τουτο και τώρα, σύμφωνα με τ' ά διαταγή του κ. Μαλαμέ, δυο φορές τ' ά μέρα, με το βορκομένο το νερό, έμαθε τ' ά 'Αννα περφόνα να πλένη την παθιόσμένη τ' ά φούσκα τ' ά Κατινούλας, μελετώντας μέσα της τ' ά θλιβερά φιλοσοφικά τ' ά άθρώπινης υγείας και χαίροντας για τ' άποτελέσματα τ' ά καλής γιατρικής. 'Αλήθεια, ή Κατινούλα δεν έπασκε πιά σαν και π'ότ' ά. Κοιμότανε τ' ά νύχτα: δεν άναγκαζότανε να σηκώνεται κάθε στιγμή. Πόνο δεν έννοιωθε πουθενά της, παρά που και που στο κεφάλι. 'Ανοιγε κ' ή ύψη της λιγάκι, άνοιγε κ' ή καρδιά της, τόσο μ' ά είναι φυσικό να μη ζούμε μόνοι, τόσο διψούμε άγάπη, τόσο μ' ά φτάνουνε κάποιες μιά περιποίηση, ένα χ' άδι, για να ξεχάσουμε τ' ά άρρώστια, ίσως και για να ανασάνη μ' άζι με τ' ά ψυχή

μας το σώμα. Ο 'Αντρέας πιά τώρα, συστηματικά, φρόντιζε για τ' ά Κατινούλα. Ο γιατρός έρχότανε τρεις και τέσσερις μέρες τ' ά βδομάδα. Τους είχε κάμει λόγο για χειρουργήμα κι από τ' ά δεκαεφτά που του μίλησε ο 'Αντρέας. 'Αξάφν όμως, σ' ά να διατάζανε και ο 'Αντρέας και ή 'Αννα, πού να γίνη κιόλας, αν είναι να γίνη; Στο Μπ..., μιά πόλη του Φινιστεριού κοντά στο Λ... και πρωτεύουσα του νομού. Μα τ' ά Παρίσι δεν είναι. Τους έλεγε ο κ. Μαλαμέ πως θά βρούνε στο Μπ. χειρουργό άξιόλογο, τον κ. Σεβιλιά, που τον μπιστευότανε όσο γίνεσαι. Δεν τους έλεγε όμως πως υπάρχει και βιάση μεγάλη. Καμμιά δεκαπενταριά μπορούσανε πάντα να προσμένουνε. Το θάρροσε άφου με τ' ά σωστά του ο κ. Μαλαμέ. Πιθανό πάλι και να θέλησε να προφυλαχτ' ή, μισό από φιλότιμο, γιατί δεν ταιρίαζε να τους φορτωθ' ή μ' ένα φίλο του, μισό από διάκριση, γιατί δεν ταιρίαζε και να ίναντιώνεται τους παρισινούς του συναδέρφους. Παρατηρούσε μάλιστα πως οι πελάτες του οι καινούριοι άφινανε τ' ά βίζιτες και τον καιρό να περνούνε, δίχως να ξαναπαιάσουνε κουβέντα για χειρουργήματα. Το μόνο που του άπόμνησκε λοιπόν έτανε να σωπάσει και να βάλη τ' ά δυνατά του, να

βαστάξη τ' ά άρρώστη όσο κι όπως ξέρει. 'Ετσι ως κ' οι πιο ξέροι γιατροί άναγκαζούνται κάποιες ή τ' ά φέρουνε τ' ά περιστατικά να μην κάμουνε άμείως εκείνο που τ' ά κάτω κάτω είναι και χρέος τους. Ο 'Αντρέας και ή 'Αννα, για να τ' ά πούμε άρθα κορτά, φοβότανε και δέ λαλούσανε του κ. Μαλαμέ. Η 'Αννα έστρεψε τ' ά ένφύση κ' έλπικε συνάμα πως από τ' ά πλούσιμα και τ' ά βγή. Ο 'Αντρέας πολύ πιο παράξενα ή σαν προτιμάς, πιο σύμφωνα με το φυσικό του, νόμιζε, άφου τ' ά ήθελε άκλόνηστα και θετικά, πως με τ' ά θέλησή του θά τ' ά γιατρέψη και σωσει. Νά κι ο κίντυνος τ' ά γεωμετρίας. Και με καλό γιατρό, άκομή πιο βέβαιος ο 'Αντρέας. Άκούλοθησε κάτι τότες, από τ' ά πρώτη έποψη άχάμνο, μα που κατόπι ξανάβαλε τ' ά πράματα στον ίσιο τους το δρόμο. Βλέποντας ο κ. Μαλαμέ πως δεν άποφασίζανε τίποτα, για να μη χασομερ' ά, θεράπευε δλοένα τ' ά Κατινούλα, και τ' ά είκοσι τέσσερις του Τρυγητ' ή, μιά τετάρτη, διώρισε υπερθεϊκό νάτριο, για τ' ά άρεση, και λίγο μαγγανικό κάλι, για τ' ά άντισηψία. Μα τ' ά άντισηψιακό του τ' ά γιατρικό δεν πέτυχε διόλου. Τ' ά πιάσανε πόνοι τρομεροί, άντεροκοψίματα, διάρροια με θερμή, που βαστάζανε άλάκαιρη μέρκ. 'Εστρεξε ο 'Αντρέας στο

Θάν τῆ νιώσουμε τῆ δουλοπλῆ αὐτή; Ὁ Θεὸς νὰ δώσει νάν τῆ νιώσουμε καὶ νάν τῆ βάλουμε σὲ πρᾶξη. Καὶ τότε νάν τῆ δουλοπλῆ, δὲ θὰ θαμάζουμε καὶ δὲ θὰ ζουλεύουμε τὸ Βούργαρο, ἀλλὰ θὰ πῆφτει μπρούμυτα ὁ Βούργαρος νὰ προσκυνᾷ τὸ Ρωμιό.

*

Δὲν εἶναι γραφτό του νὰ πεθάνει αὐτὸ τὸ Ἔθνος. Ἡ ζωὴ δὲν τοῦλειψε καὶ ἡ ζωὴ κάθε τόσο καὶ ξεπετιέται ἀπὸ διάφορες μεριές. Σήμερ' ἀπὸ δὴ κι αὐριο ἀπὸ κεί. Φανέρωμα ζωῆς πλατιάς εἶναι καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰδα' ζωὴ πλατιά κλεῖ στὰ στήθια του κι ὁ ἦρωας ὁ συγγραφέας του.

Νὰ πληθύνουν οἱ τέτιοι καὶ τὰ λέμε. Καὶ θὰ πληθύνουν. Γιατὶ τὸ μαχαίρι πιά ἐθήσε στὸ κόκκαλο, οἱ καιροὶ δὲ μᾶς καρτεροῦν, ὁ ἔθνικός θάνατος ὄλουθε μᾶς περιζώσε, καὶ στήν ἀπελλιτιά τῶ κανεὶς χουφτῶνει τὸ μαχαίρι κι ἀπὸ τὴν κόψη καὶ γίνεται ἦρωας.

Ὁ Ἰδας μὲς ἀπὸ τὴν ἀπελλιτιά ξεπήδησε. Δὲν μπορεῖ, θὰ τραβήξει κι ἄλλους στὴ φωτεινὴ καὶ δοξασμένη ἀνηφορίᾳ του, θὰ τραβήξει ἀλάκαίρο τὸ Ἔθνος μιά μέρα.

Μὲς ἀπὸ τὸ σκοτάδι ὅν ἀστραπὴ φεγγολόγησε: μᾶς ἔδειξε τὸ πηχτὸ σκοτάδι, μὰ καὶ δὲ μᾶς ἀπέλιπσε, γιατί τὴν ἴδια ὥρα μᾶς ἔδειξε καὶ τὸ φῶς καὶ μᾶς ἔκαμε νάν τὸ λαχταρήσουμε.

Πόσοι λαοὶ δὲ συρθήκανε πίσω ἀπὸ ἓνα βιβλίον καὶ δὲ σωθήκανε μ' αὐτό. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἰδα μᾶς κάνει κ' ἐλπίζουμε πῶς καὶ γιὰ μᾶς

ἡ μεγάλη αἴρα ἔρχεται...

ἡ αἴρα τοῦ ἔθνικού ξαναγεννημοῦ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΒΑΓΓΕΛΙΟ

(ΙΔΑΣ: Μαρτύρων καὶ Ἡρώων αἷμα...)

ΟΙ ΒΟΥΡΓΑΡΟΙ

Γιὰ νὰ συμμαζήσουν τὸ ἔθνος τους τίποτε δὲν τοὺς πειράζει νὰ κάμουν, καμιὰ δυσκολία δὲν εἶναι, κανένα κόπος, κανένα ἐμπόδιο: ὅλα εἶναι μικρὰ καὶ ἀσήμαντα, πούπετα δὲ σταματοῦν γιατί ἓνας εἶναι ὁ πόθος τους, νὰ κάμουν τὸ ἔθνος τους. Τὰ μέσα δὲ σημαίνουν τίποτε: γιὰ νὰ συμμαζήσουν τὸ ἔθνος τους μεταχειρίζονται πολιτικὴ, διπλωματία, φόρους, ἐκβιασμούς, ἀρπαγές, συκοφαντίες, ψευτιές καὶ ὅλα τὰ καλά. Πούπετα δὲ σταματοῦν γιατί ἓνας εἶναι ὁ σκοπὸς τους, νὰ κάμουν τὸ ἔθνος τους. Στὰ μέσα δὲν κάμουν διάκριση: δὲν κάμουν μόνο φόρους, κύνουν

φαρμακοπούλειο νὰ ξετάση μήπως καὶ γελαστήκανε στήν ποιότητα τοῦ μαγαζανισιοῦ ἢ στὴ συνταγή. Ὅχι. Λοιπὸν ποὶὸς νάφταιγε: Δὲν ἔφταιγε κανεὶς παρὰ ἡ ἀφώστια: τὸ στομάχι τῆς δύστυχης δὲ σήκωνε τὸ παραμικρὸ, δηλαδὴ δὲ σήκωνε πιά ἡ ἀφώστια θεραπέματα, γιατί, ὅπως τοὺς τὸ ξήτησε ὁ γιατρός, γερή, μήτε θὰ παρκτηροῦσε τὴν ἀσήμαντη ὄσση. Γι' αὐτὸ ἀπελιπίστηκε ὁ κ. Μαλαμῆς. Καταλάβαινε κιάλας πῶς ὁ κ. Ἀντρέας σὰ νὰ τὸ εἶχε παράπονο πού μὲ τὰ φουσκοπλισίματα, περίφημα τὰ πηγαίνανε κι ἄξαφνα μᾶς: τὰ χάλασε μὲ τὴν καινούριαν του τίς σκόνες. Σὰ νὰ πειράχτηκε ὁ γιατρός κ' ἐφυγε λέγοντας τοῦ Ἀντρέα, γιὰ νὰ τὸν ἡσυχάση, πῶς καλὰ, καὶ νὰ ἐκκολοθηθῶναι τὰ βερικωμένα τὰ φουσκοπλουτρα, μὰ πῶς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ξανάρθῃ πρὶν ἀπὸ τὴν πέμτη. Τὸλεγε κυριακή, τίς εἴκοσι ὄχτω τοῦ Τρυγητῆ.

Στὴ ζωὴ μᾶς ὑπάρχουνε στιγμῆς πιδ σημαντικῆς ἀπὸ τίς ἄλλες, ἐκεῖνες ὅπου μοιάζει σὰ νὰ συγκεντρώνεται ἡ ζωὴ μας. Μὲ μιά λέξη πού τότες θὰ πῆς, μ' ἓνα κίνημα πού θὰ κάμῃς, ὅλα τὰλλάζεις, ἀφοῦ ἀλλάζεις τὸ μέλλο. Ἐνοιώσε ὁ Ἀντρέας πῶς δὲν τὸν ἡσυχάζει, ὅπως τὸ θάρρεψε πρῶτα, ὁ γιατρός, ὅταν τοῦ ἔλεγε φέβγοντας πῶς τρεῖς βίβλιες

καὶ δολοφονίες, ρίχνουν καὶ δυναμίτη: σκοτόνουν, καίουν, ρημάζουν, ἀρπάζουν, βασανίζουν, κόβουν μύτες καὶ αὐτιά, βγάζουν μάτια, γδέρνουν, σουβλίζουν καὶ δὲν ντρέπονται πού κάμουν τέτοια, μόνο τραβοῦν μπροστά, ἴσια, ἐπέμονα, μὲ πείσμα, σταθερὰ καὶ ἀγύριστα. Καὶ δὲν λημονοῦν τὸν πόθο τους τὸν ἓνα, τὸ μοναδικὸ σκοπὸ τους, νὰ κάμουν τὸ ἔθνος τους. Δὲν πηγαίνουν σύμφωνα μὲ τὴ θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλεημοσύνης. Δὲν εἶναι χαλασμένοι ἀπὸ τὸν τωρινὸ πολιτισμὸ. Δὲν ἔχουν ἐκείνη τὴν ἀνούσιχ ἠθική, πού ξεχωρίζει τάχα, στήν πολιτικὴ, τὰ θεμιτὰ ἀπὸ τὰ ἀθέμιτα. Δὲ μεταφέρουν τὴν κοινωνικὴ ἠθικὴ μέσα στὰ πολιτικά, γιατί νοιῶθουν πῶς πολιτικὴ μὲ ἠθικὴ δὲν ὑπάρχει, οὔτε συμβιβάζεται. Ἐπειδὴ ὅμως ζέρουν πῶς ἡ δημοκρατικὴ καὶ φιλόφρων Ἑυρώπη πηγαίνει σύμφωνα μὲ τὴ θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ ντρέπεται νὰ σκοτόνη, νὰ καίη, νὰ ρημάξῃ καὶ νὰ βασανίξῃ, τῆς παριστάνουν ἄλλοιως τὰ πράγματα πού κάμουν, καὶ ἡσυχάζει. Ὅταν ὅμως νοιῶθουν πῶς μ' ὅλα τὰ λόγια τους ἡ Ἑυρώπη—ἡ εὐαίσθητη Ἑυρώπη!—τρομάζει ἀπὸ τὸ δυναμίτη, τότε σταματοῦν μιά στιγμή αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πού κόβουν μύτες, βγάζουν μάτια, σκοτόνουν, γδέρνουν καὶ σουβλίζουν, καὶ μὲ πολὺ κλαψιχοῦρη φωνὴ προσκλαίονται καὶ λέν: «Ἑυρώπη μου, μᾶς βασανίζουν οἱ Τούρκοι, τί νὰ κάμουμε; Ἀπελιπίστηκε ἀπὸ τὰ βᾶσανα ὁ λαός μας πού στενάζει, καὶ σηκώθηκε στὸ πόδι: καὶ ἀπὸ τὴν μεγαλή του τὴν ἀπελιπίσιχ ἔχχεσε τὰ λογικά του, δὲν ζέρει τί κάνει καὶ ρίχνει δυναμίτη». Θαυμάσιοι τεχνίτες καὶ θεατρίνοι. Τὰ κόβουν ἔτσι τὰ πράγματα, πού δικαιολογεῖται μιά χαρὰ κάθε τους πράξη τρομαχτικὴ καὶ συγκινιέται πάντα ἡ εὐαίσθησία τῆς Ἑυρώπης. Αὐτοὶ ἐνθ' ἑξαφνίζον Ἕλληνες καὶ γυρεύουν νὰ πνίξουν κάθε πνοὴ ἑλληνική, μὲ τίς ὠραῖες τους ψευτιές, οἱ κουτοπόνηροι, πείθουν τὴν Ἑυρώπη πῶς αὐτοὶ πνίγονται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ πᾶν νὰ χαθοῦν. Καὶ ἂν καμιὰ φορὰ ἀναγκασθοῦν νὰ δολογοῦν πῶς σκότωσαν καὶ κανέναν Ἕλληνα παπα ἢ δάσκαλο ἢ προσετὸ, τὸν βγάζουν καὶ προδότη καὶ λέγουν πῶς γι' αὐτὸ τὴν ἐσκότωσαν. Καὶ οἱ Ἑυρωπαιοὶ πιστεύουν βιαστικὰ τὰ λόγια τους, ἀλλὰ δὲ συλλογίσθησαν πῶς ἐχθροὺς ποτέ του δὲν προδίδει κανεὶς. Οἱ Ἕλληνες δὲν μπορεῖ νὰ γίνουν προδότες Βουλγάρων. Ὅπως οὔτε οἱ Βούλγαροι Ἕληθῶν. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἔκχμαν ποτέ συμφωνία μὲ τοὺς

Βουλγάρους νὰ ἐπαναστατήσουν μαζί τους. Μὲ τοὺς Τούρκους οἱ Βούλγαροι τὰ ἔχουν πολὺ καλὰ καὶ εἶναι ἀρκετὰ ἔξυπνοι ὥστε νὰ ὠφελοῦνται ἀπ' αὐτοὺς ὅσο μποροῦν περισσότερο: ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸ κρῖσουν ἀπὸ τὴν εὐαίσθητη Ἑυρώπη, συκοφαντοῦν τοὺς Ἕλληνες πῶς αὐτοὶ κάμνουν συμπαχίες μὲ τοὺς Τούρκους: Τὰ πιδ παράλογα, κλλόκοτα, ἀδιάντροπα. Ἄνοήτα ψέματα τὰ λέν αὐτοὶ καὶ τόσο ἡσυχὰ καὶ ἀτάραχα. Οἱ Βούλγαροι δὲν συχνὰ καὶ χωρὶς ντροπὴ πῶς καλλίτερα ἔχουν τοὺς Τούρκους ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, ἀποροῦν ὅμως ὅταν μεις λέγουμε τὸ ἴδιο γιὰ Βουλγάρους, τόσο ὀρενιάζουν πού γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦν κάμουν πῶς ἀποροῦν, γιατί ἀλήθεια δὲν ἀποροῦν γιὰ τοῦτο. Ὁ Φαρισαῖος, καλὰ κάνετε νὰ γελατῆ τὴν Ἑυρώπη ἀφοῦ ἡ Ἑυρώπη ξανακωλύθηκε. Εἴθεθε θνημάσιοι γιατί εἴθεθε ὀλόγελα ἀνθήτικοι. Μισῆς δουλειῆς δὲν ζέρετε, δὲν κάνετε μισῆς κακίες, εἴθεθε ὡς τὸν πᾶτο ἀνθήτικοι καὶ θέλω νὰ σᾶς προσκυνῶ, τόσο σᾶς σέβομαι. Μερικοὶ φιλόσοφοι πιστεύουν πῶς καλοὶ εἶναι μόνον οἱ δυνατοὶ καὶ ὄλοι οἱ ἀδύνατοι εἶναι κακοί. Σωστὸ εἶναι τοῦτο, κακοὶ εἶναι οἱ Ἕλληνες πού εἶναι ἀδύνατοι, κακοὶ εἶναι οἱ Βούλγαροι, οἱ δυνατοί. Καὶ τόσο τοὺς σέβομαι πού θὰ τοὺς προσκυνῶ τοὺς Βουλγάρους.

ΣΤΟ ΣΚΟΛΕΙΟ

... Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Ἀλέξης πῆγε στὸ σχολεῖο. Ὁ διευθυντῆς μάθαινε τὰ παιδιὰ σὲ μιά τάξη νὰ τραγοῦδουν ἓνα ποίημα σχολαστικὸ πού εἶχε καμῆ ὁ ἴδιος γιὰ τὸν καινούριο Δεσπότη πού θὰ ἔρχονταν κείνες τίς μέρες. Σ' ἄλλη τάξη ὁ δάσκαλος λέγει ἐνός παιδιοῦ πού στέκουταν μπροστὰ στὸν πίνακα:

— Γράψε σῶκον.

Ἀλέξης—Τί εἶναι σῶκος;

Μαθητῆς—...

Δάσκαλος.—Πῆς ἐσὺ ὁ δεύτερος;... Ὁ τρίτος:...

Ὁ τρίτος μαθητῆς.—Ζ... .

Ἀλέξης.—Ζῶν.

Μαθητῆς.—Ζῶν.

Ὅλα τὰ παιδιὰ ξεκαρδιζονται.

Δάσκαλος.—Αὐτὰ δὲν τὰ ἔμαθαν ἀκόμη, κύριε.

Προτίθεται νὰ δικηρέσω τὰ δένδρα εἰς καρποφόρα καὶ ἄκαρπα, ὡς φέρ' εἰπεῖν τὴν μηλίαν καὶ τὴν κυπάρισσον, τοὺς δὲ καρποὺς θὰ δικηρέσω εἰς δύο τάξεις, εἰς ὠφελίμους καὶ ἀνωφελεῖς: ὡς φέρ' εἰπεῖν... Ἀλέξης.—Τὸ μῆλον καὶ τὸ κυπαρισσόμηλον.

τῆ βδομάδα περιττῆς. Ἐνοιώσε πῶς κόντεθε νὰ παραιτήση τὴν ἀφώστια ὁ γιατρός, ἐπειδὴ δὲν τοῦ ἀπομνησκε καμιὰ ἐλπίδα. Κάθησε στὸ γραφεῖο του δεφτέρα πρῶτῃ πρῶτῃ ἔγραψε γραμματάκι τοῦ κ. Μαλαμῆ, δυὸ λόγια μετρημένα κι ἀποφασιστικά. Ξαναρχίσσε μάλιστα τὸ γραμματάκι, γιατί ὁ παστρικός καὶ συνείδητος ἄθροπος ἔτυχε νὰ λεκιάση τάντρῖσσο στὸ πανώγραμμα. Ἐτσι ταχτικά ὅλα καὶ σκέττα. Τὴν τρίτην τριάντα τοῦ Τρυγητῆ, κατέθηκε πρόθυμος στὸ Χαμονοκόρφι ὁ ἀξιόλογος κ. Μαλαμῆς. Καὶ τοὺς μίλησε πιά παστρικά. Ἐπρεπε τὸ χειρουργῆμα νὰ γίνη χωρὶς ἄρηττα. Ἡ μόνη σωτηρία.

Ὁ λόγος τοῦ γέμισε τὸ νοῦ. Τὸ λόγος τοῦ γιατροῦ συλλογιότανε, μ' ὄλες του τίς δουλειές, καὶ μ' ὄλες τίς βίβλιες, γιατί στὸ μεταξύ φτάνανε λογιῶ λογιῶ μουσαφιρηδες στὸ στίτι. Ἀπὸ τὴν δεφτέρα, εἴκοσι δυὸ, ἦρθε μὲ τὴ γυναίκα του ἓνας μεγάλος φίλος τοῦ Ἀντρέα, ὁ κ. Ρολάντος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰστιτούτου τῆς Γαλλίας, τίς εἴκοσι ἔξη παρασκυθὴ, ἓνας ἀνιψιός τῆς Ἄννας κ' ἡ ἀδερρῆ του ἡ Λίζα, παντρεμένη πρὸ ἓνα χρόνο. Εἶτανε κι ὁ Παβλὸς. Ὁ Ἀντρέας, πού δὲν ἀμελοῦσε οὔτε δεφτερόλεφτο τὴν Κατινούλα, ταχτικά περιποιοῦτανε καὶ τοὺς ξένους. Οἱ λογισμοὶ του ὅμως λογισμοί: τοῦ πλημμυρίζανε

τὴν καρδιά τὰ βᾶσανα τὰ περκαμένα καὶ τὸν πνίγανε τὰ βᾶσανα του τὰ τωρινὰ. Τὸν παρακαλοῦσανε κάποτες οἱ φίλοι του τὸ βράδι, στὸ σαλόνι, καὶ τοὺς διαβάση τίποτες. Τὴν δεφτέρα εἴκοσι ἐνιαῖα, τὴν μέρα πού ἔγραψε τοῦ κ. Μαλαμῆ, πῆρε νὰ τοὺς δικηβᾶση, ἀφοῦ σηκωθήκανε ἀπὸ τὸ τραπέζι: κι ἀνέθηκε στῆς Κατινούλας, κατ' στίχους ἐνός ποιητῆ πού τοὺς λάτρευε ἡ Ὀλία. Ἡ φωνὴ του ἔτρεψε. Θυμότανε ὅταν τοὺς ψιθυρίζανε μαζί ἀφῶβανιασμένοι. Θυμότανε ἄξαφνα καὶ τὸν πόνο τίς προάλλες ἐκεῖ ἀπάνω τῆς ἀμοιῆς πού ἡ ψυχὴ τῆς κοβότανε. Ποτέ του δὲ συγκίνησε καὶ δὲ συγκινήθηκε τόσο μ' ἓνα διάβασμα. Δὲν ζέτανε τί γινότανε μέσα του. Ποιὸς νὰ τὸ μαντέψῃ; Γιὰ νὰ τὸ ξεχάσῃ κι ὁ ἴδιος τὸν καημό του, σὰν πῆγε στὴν κάμερῆ του, χροιάστηκε νὰ πιάσῃ βιβλίον, γιατί καὶ στήν παραζάλη δουλεθε πάντα ὁ Ἀντρέας. Ἀρπαξὴ τὸ Σοφοκλή του, ξαναπέρασε τὸ Φιλοκτήτη. Προχωροῦσε καὶ ἀσπίζε. Ὅχι! Ὅχι! Δὲν τὸν κατάλαβε ὡς τότες: τώρα τὸν καταλάβαινε μὲ τὴν ἀφώστια. Δὲν εἶναι τίχνη ἀφθ' ἔπαθε καὶ δάρθηκε ὁ ποιητῆς του γιὰ νὰ βρῆ τίτοια ποίηση. Ὁ ἀθρώπιος πόνος φωνάζει στήν ποίησή του. Βοᾶ, βοᾶ ἐτηλωπὸν ἰωᾶν, πού δὲν τὴν ἀκούγε ὁ Ἀντρέας. Καὶ μόνος, ἄξαφνα, στήν κάμε-

Δάσκαλος.— Ακριβώς.
Ἀλέξης.— Μὰ τότε γιατί βάζετε τὸ κυπαρίσσι στὰ ἀκαρπα δέντρα ἀφοῦ βγάζει κυπαρίσσομηλα ;
Δάσκαλος.— Ἔχετε δίκαιον. Τέλος πάντων...
Ἀλέξης.— Ἐλπίζω πῶς τὰ παιδιὰ ξέρουν τὴν ἰθνηκὴ τους ἱστορία. Πού φθάσατε ὡς τώρα ;
Δάσκαλος.— Στους ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους.
Ἀλλὰ θὰ προχωρήσωμεν μέχρι τῶν Μηδικῶν πολέμων.
Ἀλέξης.— Τὰ μετὰ τὰ Μηδικὰ πού θὰ τὰ μάθουν ;
Δάσκαλος.— Στὴν τελευταία τάξη, δηλαδὴ στὴν ἕκτη.
Ἀλέξης.— Δηλαδὴ, ὡς πού θὰ μάθουν ;
Δάσκαλος.— Τὸν Μηδικὸν πολέμου, συμπεριλαμβανομένου.
Ἀλέξης.— Καὶ ἐπειτα ;
Δάσκαλος.— Δὲν μῆνει πλέον καιρὸς δι' ἄλλα.
Ἡ ἱστορία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πέμπτην τάξιν καὶ περτοῦται εἰς . . .
Ἀλέξης.— Εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.
Δάσκαλος.— Μάλιστα, εἰς τὴν ἕκτην.
Ἀλέξης.— Βέβαια, ἀφοῦ εἶναι ἡ τελευταία τάξη. Ὅστε τὸ τί ἦταν ὁ Ἀλέξανδρος δὲ θὰ τὸ μάθουν οἱ μικροὶ αὐτοὶ Μακεδόνες ; Ἀπὸ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ὡς σήμερον θὰ μείνῃ στὸ μυαλὸν τους χάος ; Χᾶος διόμισι χιλιάδων χρόνων ;
Δάσκαλος.— Βαδίζομεν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προγράμματος.
Ἀλέξης.— Καλὰ κάνετε.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

..Μιά βραδειὰ ἔφθασαν σ' ἑνα χωριὸν μυστικέμενοι ἀπὸ τῆ βροχῆ καὶ κατακουρασμένοι ἀπὸ μακρὸ καὶ δύσκολο δρόμον. Ὁ ἀρχηγὸς μείρασε τὰ παιδιὰ του σὲ μερικὰ σπιτία γιὰ νὰ στεγνώσουν καὶ νὰ κοιμηθοῦν καλὰ· καὶ ὁ ἴδιος πήγε σ' ἑνα σπιτί με τέσσερεις ἄλλους. Μόλις κάθησε, ρώτησε τὸ σπιτονοικοκύρη ἂν ἤξερε πού βρίσκονταν κείνη τὴν ἡμέρα ὁ καπετὰν Εὐθύμης, καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε πῶς ἦταν στὸ Ζέλοβο. Τότε ζήτησε νὰ βροῦν κανέναν ἄνθρωπον νὰ στείλουν με γράμμα στὸ Ζέλοβο. Ἐφεραν δυὸ χωριανούς καὶ ἔγραψε ὁ ἀρχηγὸς τὸ γράμμα στὸν Εὐθύμη, λέγοντάς του νὰ ἔλθῃ ὡς ἔξω ἀπὸ τὴν Στάτιτσα τὴν ἄλλη μέρα γιὰ ν' ἀνταμωθοῦν. Οἱ χωρικοὶ πῆραν τὸ γράμμα καὶ ἔφυγαν. Τὸ πρῶτῳ ἦρθαν χωριάτες νὰ δοῦν τὸν καπετάνιο· τοὺς ρώτησε γιὰ

τὸ χωριό, γιὰ τίς δουλεῖές του καὶ ἂν περᾶ στρατός ἀπὸ κεῖ· ἀποκρίθηκαν πῶς στρατός μῆνι σ' ἑνα ἄλλο χωριὸ μακρότερα. Ἐπειτα παράγγειλε νὰ ἐτοιμάσουν ἑνα σφαχτὸ καὶ νὰ τὸ μοιράσουν στὰ σπιτία πού ἔμεναν τὰ παιδιὰ· στὸ δικό του τραπέζι κράτησε δυὸ προεστοὺς νὰ φάγουν μαζί· τὸ ἀπόγευμα πῆγαν οἱ δυὸ αὐτοὶ χωριανοὶ νὰ μηνύσουν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἔλθουν καὶ αὐτοὶ κατὰ τὸ βράδυ, νὰ τοὺς μιλήσῃ ὁ καπετάνιος. Ἐξαφνα μπαίνει ἡ σπιτονοικοκυρὰ καὶ λέγει πῶς μιὰ γρηὴ εἶδε στρατὸ στὸ δρόμον ἀπὸ τὸ Κονομπλάτι. « Δι', θὰ περάσῃ », εἶπε ὁ Παῦλος. Σὲ λίγο πάλι ἔρχεται ἡ γυναίκα καὶ λέγει πῶς ὁ στρατὸς ζύγωσε στὸ χωριό. Σηκώθηκαν, πῆγαν στὰ παράθυρα καὶ εἶδαν στρατιῶτες μέσα στὸ χωριὸ σκορπισμένους. Ἀμέσως ὁ ἀρχηγὸς μνησθὲν στὰ καταλύματα νὰ εἶναι ἔτοιμοι μὲ νὰ μὴν κουνηθῇ κανένας. Ἐπειτα ἀπὸ λιγα λεπτά ἔρχονται δυὸ γυναίκες καὶ λέγουν πῶς ὁ στρατὸς τράβηξε κατὰ τὸν ἀπάνω μαχαλᾶ, καὶ ἂν θέλουν, νὰ φύγουν. Ἐρχονται καὶ ἄλλες γυναῖκες σταλμένες ἀπὸ τὰ καταλύματα καὶ ρωτοῦν τί νὰ κάμουν, νὰ φύγουν, νὰ πυροβολήσουν ; Ὁ ἀρχηγὸς τοὺς μῆνυσε νὰ μὴν πυροβολήσῃ κανεὶς χωρὶς νὰ διατάξῃ αὐτός, τίποτε νὰ μὴν κάμουν παρὰ νὰ μένουν στὴ θέσιν τους. Ἐρχονται πάλι γυναῖκες καὶ λέγουν πῶς ὁ στρατὸς κατεβαίνει πρὸς τὰ κάτω. Ὁ ἀρχηγὸς εἶχε πιάσει τὸ παράθυρον μ' ἑνα χωριανὸ καὶ κύτταζε· εἶδε μερικοὺς στρατιῶτες πού πήγαιναν στὸ ἀντικρινὸν κατάλυμα· ἄρχισαν οἱ στρατιῶτες νὰ χτυποῦν με τοὺς κόπανους στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ, ἀλλὰ καμμὴν ἀπάντηση δὲν ἔλαβαν· ἄρχισαν νὰ χτυποῦν δυνατώτερα, φωνάζοντας « Νὰ κάψουμε τὸ σπιτί ». Σηκόνει ὁ ἀρχηγὸς τὸ τουφεκὶ του καὶ πυροβολεῖ· ὁ χωριανὸς πού ἦταν κοντὰ του τραβᾷ καὶ κύτος· ἀρχίζουν καὶ ἀπὸ τὸ ἀντικρινὸν κατάλυμα νὰ πυροβολοῦν. Οἱ Τούρκοι σκόρπησαν· πιάνουν ὅμως θέσεις καὶ πυροβολοῦν καὶ αὐτοί.
Οἱ πυροβολισμοὶ κόπηκαν· ὁ ἀρχηγὸς με τοὺς δικούς του κατεβαίνει κάτω στὴν αὐλή τοῦ σπιτιοῦ καὶ μπαίνουν σ' ἑνα μικρὸ στάβλο, γιὰτί ἔπάνω δὲν ἦταν ἀσφαλισμένοι. Στάθηκε στὴν πόρτα καὶ βλέπει ἑνα στρατιῶτη πού ἔρχεται κατὰ τὴν αὐλήν· τραβᾷ, καὶ ὁ στρατιῶτης πέφτει· ἑνα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του βγαίνει καὶ παίρνει τὸ τουφεκὶ τοῦ σκοτωμένου.
Ἄρχισε νὰ νυχτῶνῃ· ὁ ἀρχηγὸς προσεχτικὰ βγαίνει ἔξω με δυὸ ἀπὸ τὰ παιδιὰ του· οἱ ἄλλοι μένουν μέσα, προσμένοντας. Ἀκούσθηκε μιὰ τουφεκιὰ καὶ

ἕστερα μιὰ φωνή· « Μὲ χτύπησαν, παιδιὰ ». Ἦρχονταν πίσω ὁ ἀρχηγὸς κατὰ τὸ στάβλο· μπήκε μέσα καὶ κάθησε σὲ κάτι ἄχυρα· φώναζε ἕναν ἀπὸ τοὺς συντρόφους του καὶ, βγάζοντάς ἀπὸ τὸ λαμποτὸ σταυρὸ πού φερούσε εἶπε· « Νὰ τὸ δώσῃς στὴ γυναίκα μου· καὶ τὸ τουφεκὶ στὸ υἱὸ μου· νὰ πῆς ὅτι τὸ καθῆκον μου τὸ ἔκαμα ». Σεζώσθηκε καὶ ἔπεσαν λίρες ἀπὸ τὸ κεμερί του πού τὸ εἶχε τρυπήσει τὸ βόλι, φάνηκαν ἀῖματα, ἄρχισαν πόνον· καὶ ἔλεγε· « Σκοτώστε με, βρέ παιδιὰ, πῶς θὰ μ' ἀφήστε στους Τούρκους ; » Ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα τόσο πονοῦσε δυνατώτερα· ὅταν τὸν συνέπαιρνε φοβερός ὁ πόνος, σχεδὸν βογγοῦσε καὶ ἔλεγε· « Πονῶ, σκοτώστε με » καὶ πάλι « Σκοτώστε με » καὶ ἄλλοτε ὠνόμαζε τὰ παιδιὰ του. Ὁ σύντροφος πού εἶχε ἔλθει κοντὰ του εἶπε· « Καπετάνιε, δὲ σ' ἀφίνομε στους Τούρκους » καὶ ἔσκυψε καὶ τὸν ἐβίλησε στὸ στόμα· τὰ χεῖλη του ἦταν ψυχρά. Καὶ πάλι τὸν συνεπῆραν οἱ πόνον· δυνατοί, καὶ ἔλεγε ὄλο πιδὸ σιγανὰ· « Πονῶ, σκοτώστε με ».
Δὲν μπορούσε πιά νὰ κουνηθῇ ἀπὸ τὴ θέσιν του· οὔτε τὰ παιδιὰ του δὲν ὠνόμαζε τώρα· ὡς πού δὲν ἀκούσθηκε πιά φωνή. . .
Οἱ Τούρκοι φοβοῦνταν νὰ προχωρήσουν στὸ σκοτάδι· ἔμεναν στὴς θέσεις πού εἶχαν πιάσει, περιμένοντας τὸ πρῶτῳ. Ἀκούσθηκαν πάλι πυροβολισμοὶ κατὰ τὸ ἀντικρινὸν σπιτί· καὶ ἀμέσως ἔπειτα μπαίνει ἑνας ἄνθρωπος μέσα στὰβλο ντυμένος χωριώτικα· τὸ ρωτοῦν ἀπὸ πού εἶναι καὶ τί ἔλθει· ἀποκρίνεται πῶς ἔβασκε τὰ ἀγελάδια του καὶ οἱ στρατιῶτες τὸν πῆραν με τὴ βίχη νὰ τοὺς ἰδηγήσῃ· ἀπὸ τίς τουφεκιὰς φοβήθηκε καὶ ἔρθε μέσα. Γύρισε ἑνας καὶ εἶπε σιγὰ στους ἄλλους· « Δὲν εἶναι ἀπὸ δω αὐτός, θὰ εἶναι Βούλγαρος. Αὐτός μὲς προδώκε, θέλει κόψιμον ». Ἐνας ἄλλος εἶπε· « Στάθῃτε, βρέ παιδιὰ, δὲν ξέρομε τί ἄνθρωπος εἶναι ». Μετὰ τίς φοβέρας τὸν ἔβαλαν καὶ πῆγε ἄθελα νὰ κυττάξῃ ἂν ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὰ τοῦ σπιτιοῦ, πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχον, εἶναι στρατιῶτες· πῆγε ὡς τὴ γωνία καὶ γύρισε πίσω· δὲν εἶδε κανέναν. Ἀποστάσαν νὰ φύγουν. Κατὰ τὰ μεσάνυχτα διώχονον τὸν ἄνθρωπον, πηδοῦν τὸν τοῖχον με προσοχὴ νὰ μὴν κάνουν ταραχὴ, καὶ φεύγουν κρυφὰ κατὰ τὸ βουνὸ μετὰ σκοταδὶ.

ΙΔΑΣ

ρή του, ἔσπασε στὰ κλάματα δυνατὰ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'.
"Ομορφο ταξίδι.

Ἐκείνη τῆς Ἀντιγόνης ἡ ἀκακὴς ἀελίου— « ἀχρὶνα τοῦ ἡλιοῦ χαριτωμένῃ » πού τὴ λέει τῆς Ἐρωφίλης ὁ ποιητής— ἡ ἀχρὶδα πού ἀρχισε νὰ γλυκοτρήμῃ μετὰ τίς βίζιτες τοῦ κ. Μαλαμέ στὸ Χαμονοκόρφι, δὲ φώτιζε ἀκόμη πολὺ πολὺ τὸν οὐρανὸ τῆς θλίψης καὶ τῆς καταχνίας. Πρῶτα πρῶτα, εἶταν ἀβέβαιο ἂν ἡ Κατινούλα εἶχε δύναμη ἀρκετὴ γιὰ νὰ καταπιαστῇ τέτοιο ταξίδι, δυὸ δυόμισι ὡρες σιδηρόδρομον, μιὰ ὥρα μετὰξὺ ἀπὸ τὸ σπιτιὸν τὸ σταθμὸν τοῦ Λ. Τὸ πιδὸ σπουδαῖο, δὲν ξέρανε ἂν μπορούσε, στὴν κατάστασιν ὅπου βρισκόμενε ἡ ἄρρωστη, νὰντέξῃ καὶ στὸ χειρουργημα. Ἐμελλε γι' ἀρτὰ νὰ δώσῃ τὴ γνώμη του ὁ κ. Σεβιλιάς. Τοῦ μῆνυσε ἀπὸ τίς τριάντα τοῦ Τρυγητῆ ὁ κ. Μαλαμέ. Δὲ χασομέρησε ὁ συνάδερφος καὶ ἀποκρίθηκε ἀμέσως πῶς θάρθῃ νὰ δῇ τὸ κορίτσι στὸ Χαμονοκόρφι. Τὸν προσμένανε παρασκευῆ, δυὸ τοῦ Σταβροῦ.
Παρουσιάστηκε λοιπὸν ὅπως τόταξε, παρασκευῆ, τάπογμα, μαζί με τὸν κ. Μαλαμέ. Χοντρός ἄ-

θρωςος, ὄχι ἀψηλός, σαράντα χρονῶ, ζουρισμένος καὶ μ' ἑνα παχὺ μουστάκι, κάτι μάτια βαθουλωμένα πού δὲν τ' ἔβλεπε. Δὲν ἔμοιαζε γιὰτρός· ἔμοιαζε περισσότερο χωρικός πού ντύθηκε πολιτικὰ, πού ἔβαζε μάλιστα πρῶτῳ φορὰ τὰ κερικατικὰ του. Νὰ μὴν τὰ κρύψομε, δὲν ἄρεσε τοῦ Ἀντρέα, μπιστοσύνη μεγάλη δὲν τοῦ ἐμπνευε ὁ φίλος, καὶ χρειάστηκε νὰ θυμηθῇ ὅσα τοῦ εἶπε ὁ κ. Μαλαμές γιὰ τὸ Σεβιλιά, πού ἔκαμε ὠραῖες σπουδὰς στὸ Παρίσι καὶ ἐπειτα βγῆκε νὰ γυρίσῃ τὸν κόσμον· νὰ μάθῃ τί γίνεται καὶ ἄλλοῦ στὰ νοσοκομεία ἢ στὴν γινατρική. Φαίνεται πῶς ἐκεῖ ἔνοιξε καὶ ὁ νοῦς του, καθὼς τὸ κατάλαβε ὁ Ἀντρέας κατόπι, καὶ ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ χιλιά εἰδωτὰ καὶ ἀκουστὰ, βαστούσε καὶ κάποια γελαστὴ φαρδιονοφιλosophία, μόρφωσε καὶ ἀνεξάρτητη κρίσι. Καὶ τόντις δὲν τὸν ἐμελε ποτέ του γιὰ τὸ τί λέγανε οἱ ἄλλοι· κοίταζε τί λέγανε τὰ πράματα. Δόγματα δὲν προσκυνούσε. Ὁ Μπρετόνος, σὸν τὸ Ῥωμιό, ἀγαπᾷ τὴ θάλασσα· εἶναι νάφτης ἀξιόλογος, νάφτης γεννημένος. Ἀκόμη καὶ σὸν καλλιεργῆθῃ, ζῇ ὁ νάφτης μέσα καὶ σὸν πιδὸ σοφὸ, σὸν πιδὸ σπουδασμένο ἐπιστήμονα τῆς Μπρετάνιας· τὰ κύματα πού τοῦ γυμνάσανε τὸ βλέμμα· καὶ τὸ βλέψιμον, τοῦ χύσανε στὸ μυαλὸ σκέψη βαθειὰ, φουξέσανε στὴν ψυχὴ του

λέπτερο ἀέρα.
Ὁ κ. Σεβιλιάς ἄρρεσε πικώτερο τῆς Ἄννας· ἀπλὸς ἄθρωςος, λεία κεφαλή γερό, καὶ πρωτότυπος. Ἀφοῦ πιά μιλήσανε συμβούλιο καὶ οἱ τέσσερις κάτω στὸ σαλόνι, τοὺς ὠδήγησε ἡ Ἄννα στὴν κάμαρα τῆς Κατινούλας. Καθῆσανε ὡρα. Ὅταν μπήκανε ὁ Ἀντρέας καὶ ἡ ἀδερφή του, τὸ πρόσωπον τῆς παθιασμένης ἀλλαγμένο. Ἐλαμπε ἀπάνω ἀχτιδοῦλα χαρᾶς, σὰ νὰ ζυπνοῦσε ἀπὸ ληθαργία καὶ νὰ μὴν ἤξερε ἂν ἔπρεπε νὰ ζυπνήσῃ μετὰ σωστά τῆς.
— « Λοιπὸν, τί λέτε, γιὰτρός ; ρώτησε ὁ Ἀντρέας τὸν κ. Σεβιλιά ». — « Νόστιμον, τοῦ εἶπε μετὰ τὴν χεντρούτσικη φωνὴ του, ἀφοῦ τὴν καλοκοίταξε, νόστιμον τὸ χειρουργημα. Καὶ συμφέρει. Συμφέρει πολὺ ». Ἐπειτα, πρὶν ἀποχαιρετήσει τὸν Ἀντρέα στὸ κατώφλι τῆς πόρτας τοῦ σπιτιοῦ, πρόστεσε με σοβαρώτερον ὄφρος, σὰ νὰ γύριζε ὁ ἴδιος νὰ ξεκαθαρίσῃ τώρα καλά καλά τοὺς λογισμοὺς του.
— « Ὑπάρχονε στὸ χειρουργημα κιντῶνοι δυὸ εἰδᾶνε. Ὁ πρῶτος, ἂν τύχῃ καὶ βροῦμε φυματίωση, γιὰτί τότες παίρνει ἀμέσως τὸν κατῆφορον. Μὰ δὲν πιστέψω, δὲν πιστέψω διόλου νὰ βροῦμε. Ὁ δεύτερος κίντυνος, ἂν ἀξαφνα δὲ δουλέψῃ τ' ἄλλο τὸ νεφρί,

‘Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για τὴν Ἑλλάδα Ἀρ. 10. — Για τὸ Ἐξωτερικὸ
Φρ. 70. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κιάσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὀμόνοιας, Ἰπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου, (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὀμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακᾶκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα « Ἐστίας » Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ]. Στὸ Βό’ ο, βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντροφὴ πλερώνεται μπροστά κ’ εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

‘Ο χοντροβούργαρος — Ἡ νίκη τῆς καθαρεύουσας — Ἐξαγνισμὸς τοῦ Λεβίδου — Ὁ κ. Καφαντάρης.

ΧΟΝΤΡΟΒΟΥΡΓΑΡΟ τὸν εἶπαν οἱ «Καιροὶ» τὸν Πεντώφ—ἴσως γιατί ὁ κ. Κανελλίδης εἶναι λιγὸς ὅχι χαροῦσι. Μὴ ὁ χοντροβούργαρος αὐτὸς εἶχε θέληση, εἶταν ὁ τύπος τοῦ Βούργαρου, πού τόσο ζωντανὰ μᾶς τὸν ζυγγραφίζει ὁ Ἰδίας, καὶ τέτοι οὗτοι ζυγγραφοὶ καὶ παραπάνω ἀπὸ τὰ λιγὰ καὶ ἀριστοκρατικῶν κορυφῶν.

Δὲν ξέχουμε ἂν ἔχουμε τίποτα νὰ κερδίσουμε ἀπὸ τὴ δολοφονία τοῦ Βούργαρου πρωθυπουργοῦ ἐμεῖς οἱ Ρωμιοὶ, μὰ οἱ Βούργαροι σημαντικῶς ζημιώνονται, γιατί σὲ μιὰ χώρα, ὅσο γόνιμη καὶ ἂν εἶναι ἡ γῆ της, δὲν ξεφουρνώνουν μὴ τὴν νουζίνα, σὰν Παπαμιχαλοπούλου, οἱ τέτοι οἰδεργῆνοι ἀθρόωποι.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἡ Βουργαρία ὕστερ’ ἀπὸ τὸ Σταμπούλωφ ἀπόκτησε τὸν Πεντώφ, κ’ ὕστερ’ ἀπὸ τὸν Πεντώφ μορεὶ νὰ ποχτήσῃ κανέναν ἄλλον, δυνατώτερο ἴσως καὶ ἀγριώτερο Κυβερνήτη καὶ ἀπὸ τοὺς δυὸ τους μὰ καὶ ἂν τὸν ἀποχτήσῃ, ποτὶ δὲ θὰ μορεῖσῃ νὰ σβῆσῃ ἀπὸ τὸ μέτωπο τῆς τῆ βαθιὰ μουντζούρα πὼς Βουργίτικο χέρι δολοφόνουε δυὸ ἀθρόωπους πού πατώντας κάθε ἠθική καὶ ἀθρόωπιν ἀδυναμία, πασκίαν νὰ κάνουνε τὴν πατρίδα τους μεγάλη καὶ σεβαστή.

*

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ τὸ βράδι στὴ Βουλῆ μας πάλι θριαμβίσαμε οἱ καθαρευουσιάνοι.

Ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος ξαναμάχησε τὴς γνωστὲς ἀνοήσιες του.

ἀφοῦ βγάλουμε τὰ βρώστημένα. Ἀκολουθοῦνε ἀφτά δυσάρεστα σὰ χαστουκιά πού σου πέφτει στὸ κεφάλι καὶ δὲν ξὶς τί νὰ κάμῃς. Βλέπομε. Διορθώνεται κάποτε καὶ τοῦτο. Ἐγὼ λέω δηλαδὴ πὼς καὶ ἀπὸ τώρα θὰ δουλεῖ τὸ ζαβὶ της, ἰπειδὴ σίγουρο πὼς καιρὸς πιά πού τὸ δεξὶ δε δουλεύει».

Ζύγωσε καὶ ὁ κ. Μαλαμῆς.

— «Πρόκειται γὰρ νεφροτομία—καὶ τόνισε τὸ εχ—ὄχι γὰρ νεφροτομία. Νεφροτομία θελεῖ εἰδῶ γὰρ πάστρεμα, μετατόπισμα ἢ μεσοκόψιμο τοῦ νεφροῦ δὲ μοῦ φαίνεται νὰ εἶναι λόγος».

— «Ἰσως. Θὰ τὸ δοῦμε, ἄμα τῆς τάνοιξουμε, παρατήρησε ὁ κ. Σεβιδιάς. Καμιά φορά, καλὸ νὰ κούρ κανεὶς καὶ τὸν ἀβρωστο. Ἡ φύση, κάποιος ψυχόμετο μυστικὸ τὸν ἀρμηνέβει. Ἀφτὴ μὲ πραικάλεσε ἀπάνω, γὰρ χειρουργίμα σωστό, σὰν τῆς λέγαμε πὼς μορεὶ νὰ γλυτώσῃ καὶ μὲ μισὸ χειρουργίμα. Μοῦ γύρεβε νὰ γλυτώσῃ ὀλοτελα».

— «Μὰ, γιατρί, θαρρεῖτε πὼς θὰ χῆ δύναμη νάντίζῃ σὲ τέτοιο ταξίδι; Τρεῖς ὧρες καὶ σιδερόδρομο!»

— «Δὲ βαριέστε; Ταξίδια, τοὺς ἀρρώστους δὲν τοὺς πειράζουνε τοὺς διασκεδάζουνε καὶ χαίρουνται». Ὁ Ἄντριάς ἰνοεῖται πὼς δὲν ἤσυχασε μ’ ὅσα

Ὁ κ. Μαυρομιχάλης χάρηκε, λέει, πού ἀνοῖξε τέτα συζήτηση γὰρ τὴ γλῶσσα, γιατί ἀποδείχτηκε πὼς ἔθνικὸς μας γλῶσσα εἶναι ἡ καθαρεύουσα.

Ἀποδείχτηκε, βλέπετε!

Ὁ κ. Κουντουριώτης καταγναχτησμένος φώναξε πὼς πρέπει νὰ πολεμηθεῖ ἡ προπαγάντα τῶ χυδαίστων πού ἔχει τὴν ἔδρα της στὸ Παρίσι.

Μιά φορά τὴν εἶχε στὴ Μόσκα, τώρα τὴν πήγανε στὸ Παρίσι, νὰ δοῦμε αὐριο πού θὰν τὴ μεταθέσουνε. Σὰ νῦναι ἡ καμμένη ἡ ἔδρα κανέναν εἰρηνοδίκτης.

Μιλῆσανε καὶ ἄλλοι, μὰ αὐτοὶ οἱ τρεῖς τὰ εἶπαν καλύτερα. Καὶ ἡ καθαρεύουσα νίκησε!

*

Κ’ ἘΝΑ κομμάτι ἀπὸ τὴ συνεδρίαση. («Ἄστυ», 28 τοῦ Φλεβάρη σελ. 2, στῆλ. 5).

ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ—Λυπούμαι, κ. Πρόεδρε, ὅτι στεροῦμαι τῆς εὐφραδείας τοῦ κ. Παναγιωτοπούλου διὰ νὰ ὑποστηρίξω τὴν γνώμην μου.

ΛΕΒΙΔΗΣ—Καὶ τί φταίω ἐγὼ γι’ αὐτὸ; (Γέλωτες ζῶηροι καὶ παρατεταμένοι).

Ἡ ἐξουπνάδα αὐτῆ τοῦ κ. Λεβίδου ζυγιάζει περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς λόγους πὼς βγαλε στὴ Ἀττικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἐκλέχτηκε πρόεδρος τῆς Βουλῆς.

*

ΚΑΤΙ καλὸ ὅμως χρωστᾶμε στοὺς κ. κ. Κουντουριώτη καὶ Σία. Τοὺς χρωστᾶμε τὸν κ. Καφαντάρη, τὸ βουλευτὴ τῆς Εὔρω:ανίας.

Ὁ κ. Καφαντάρης, σὰν ἀθροπος λογικὸς—καὶ διαβατμένος, βέβαια—μίλησε γνωστικῶς κ’ ἔβαλε τὰ πράματα στὴ θέση τους.

— «Ἄν ἐγὼρὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶπε, ὑπέβαλε τὴν πρότασιν αὐτὴν (νὰ γράφουνα: δηλ. τὰ διδαχτικὰ βιβλία στὴ καθαρεύουσα), ἡ ἰδέα του θὰ ἦτο ἀληθῶς σατανικὴ, ἀφοῦ θὰ ἐχαρχητρίζοντο 10 ἐκτομμύρια Ἑλλήνων ὡς ὁμιλοῦντες γλῶσσαν νόθον, γυδαίαν, γλῶσσαν μὴ Ἑλληνικὴν—Μία εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτὴ εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς ζωῆς, ἡ γλῶσσα ἡ ὁποῖα, ὅπως ὄλαι καὶ γλῶσσαι, ἀποτελεῖ τὸ ἕργον τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ζωτανῆς πνεΰσεως.

Ἔτσι μιλοῦν οἱ γνωστικοὶ ἄντρες κ’ οἱ ἀληθινοὶ πατριώτες. Ἄν ἔχει καμιά ἀντίρρηση ἢ συνητροφία τοῦ κ. Παπαμιχαλόπουλου, νὰ μᾶς τὴν πεί—ἂν καὶ δὲ σκλιάρειε λίγα.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Ἡ φετεινὴ θεατρικὴ περίοδος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ της ὡς τὰ τῶρα, δὲν ἔδωκε κανένα Φραντζέζικο ἔργο μὲ κάποια ἀνώτερον φιλολογικὴ ἀξία, κανένα ἔργο μὲ ἀληθινὰ δημιουργικὴ ἐμπνευση, πού νὰ βελζῆ σὲ καινούργιες σκέψεις τὸ νου τοῦ θεατῆ. Ὅλα τους τὰ δραματικὰ κοινὰ καὶ ρουτινίστικα, μὲ ψυχολογικὴ περίπτωσι καμιά φορά, πού ἀλαφριά μόνον θίγουνε γὰρ νὰ μὴν κουρασούνε τὸ μυαλὸ τοῦ ἀκροατῆ.

τοῦ εἶπανε οἱ δυὸ γιατροὶ. Πολλὰ εἶχε νὰ συλλογιστῆ ὁ δύστυχος. Ἀπὸ τὴ μέρα πού ἔκαμε ἀπόφασι κ’ ἔργηκε τοῦ κ. Μαλαμῆ, ἀπὸ πρῖν ἀκόμη, τὸν παραδέρννε χίλιοι στοχασμοί. Δὲ σημαίνει ἀφτὸ πὼς ὁ ταχτικὸς, ὁ κανονικὸς ὁ ἄθροπος ξαπόλυσε τὴν ἐργασίαν του μὲ στυμύλα. Τὴς δεκαοχτὼ τοῦ Τρυγητῆ, ἐφκειανε μάλιστα κατὶ στίχους ἀστείους γὰρ μιὰ μικρὴ φιληνάδα τῆς Μοιρίτας του. Τὴς εἴκοσι μὲ, ἔστειλε τοῦ τυπογράφου γὰρ τὸ τράθηγμα κάποια φυλλαδόουλα του. Τὴς εἴκοσι τέσσερες, ὅπου ἡ Κατινούλα τουρτούριζε κ’ ἔτριζε τὰ δόντια, τέλειωνε μελέτη σημαντικὴ γὰρ ἕνα περιοδικό, μαζὶ μὲ τὸ ξαναπέρασμα, συγκόρισμα, ψιλοδοῦλεμα καὶ ὅ τι ἀγαπᾶς ἑνὸς μεγάλου τοῦ βιβλίου πού τὸ δημοσίεψε κείνη τῆ χρονιά. Διόρθωσεσες κάθε τόσο στὸ τυπογραφείο. Τὴς εἴκοσι ἐφτά, καταπαίστηκε ἄρθρο πού τοῦ εἶδινε τὴ στερνὴ χτενιά τὸ σάββατο, τρεῖς τοῦ Σταθροῦ, τὴν παρκομὸν τοῦ φεβρομοῦ του γὰρ τὸ Μπ..., ἰπειδὴ ὁ Ἄντριάς φυσικὰ ἐμελλε νὰ πᾶρ τὴν Κατινούλα στὴν κλινικὴ τοῦ κ. Σεβιδιά.

Πὼς πρόφταινε λοιπὸν ὁ κ. καθηγητής, μὲ τέτοιο ἀκατάπαφτο τρεχιδὸ τῆς πέννας, νάνησυχᾶ, νὰ κλαίῃ κιάσας, ὅπως εἶδαμε; Ὁ πόνος κ’ ἡ ἐργασία, τὸ κλάμα κ’ ἡ σπουδὴ, τὸ αἵστημα κ’ ἡ σκέψη, ὁ

Καὶ πάλι ἡ κωμωδία, ἡ μεγαλύτερη καὶ σπουδαιότερη θεατρικὴ παραγωγή τοῦ Παρισιοῦ, ὄλες βιομηχανικὰ μαγερίματα, παρασκευασμένα ἐκατὰ τὴν τρίμηνη ἐπίτηδες ἀπομόνωσι στὴν τάδε ἐπαυλι καὶ ἐξοχὴ τῶν συγγραφέων», ὅπως γράφουने οἱ φημερίδες, ἔλαφριά, κομπᾶ, λεπτά, χωνευτικὰ, καποτε ἐξυπνα, ἀλλὰ ἐφήμερα καὶ περαστικὰ, σὰ μόδα· πολλὴ μόνον προσοχὴ καὶ φροντίδη, πὼς μὲ μιὰ αἰσχρότητα, μὲ μιὰ ἀσπρην λέξι, θὰ κολακίφουने, θὰ γαργαλίσουने καὶ θὰ διαρθέρουने τὸ γούστο τοῦ κοινου καὶ ἔτσι θέχουने μεγαλύτερη ἐπιτυχία πολλὲς βραδίες, τὸ μόνον πού εὐχεται ὁ ἕνας στὸν ἄλλονε κάθε ἀπρώτη στίς φημερίδες πού ἀλληλοταϊνεύουνα καὶ ἀλληλοκαμαρώνουνα. Ἀπὸ ὄλες αὐτὲς τὴς κωμωδίες πού παίζουνα 100—150 φορές στὴ σειρὰ, παίρνουνα ὅτες μᾶς σεβρίζουνα μεταφρασμένες τὸ καλοκαίρι στὴν Ἀθῆνα καὶ αὐτὲς εἶναι ἡ διανοητικὴ τροφὴ μας στὸ θέατρο, καὶ θῆνα: ἰνώσω νομίζουμε πὼς θέατρο εἶναι μόνον ὅ,τι δημοσιεύεται στὰ παρατήματα τῆς Illustration

Ἔργο χωρὶς μεγαλοπρέπεια σκηνοθεσίας, χωρὶς πλοῦτο περιβαλλόντος καὶ τουκεστῶν, χωρὶς πρὸ πάντων ῥόλο ἀβανταδόουκο, ἐπίτηδες γραμμένο γὰρ ορισμένη ἠθοποιή, δὲν παίζεταὶ σὲ φραντζέζικη σκηνή. Καὶ ἐνῶ ἡ κυβέρνησι δίνει τὸ μεγαλόσταυρο στὸ Σαρδοῦ καὶ ὄλη ἡ Γαλλία τὸν καμακρώνει ὡς τὸ μεγαλύτερο δραματικὸ τῆς συγγραφέα, οἱ λίγοι: ἐκεῖνοι πού ἐλπίζου καὶ φωναζου γὰρ μιὰ ἀναγέννησι τῆς δραματουργίας, δὲν μοροῦν νὰ δεῖζου ἐκεῖνο πού ἀξία θὰ ἐρμηνέψῃ τὰ ἰδανικὰ τους καὶ τὴς τασες τους καὶ γι’ αὐτὸ ἡ προσπαθεια αὐτῶν τῶν λίγων μὲ τὸ θέατρο τῶν Τεχνῶν πού ἰδρῶσανε ἀπέτυχε ἐξ αἰτίας τῶν ἀσθενικῶν ἔργων πού ἀνεβάζανε καὶ τῶν ἀτεχνῶν ἠθοποιῶν πού τὰ ἐρμηνεύανε. Χρόνια καὶ χρόνια τώρα ἔχει νὰ δεῖζῃ ἡ Γαλλία συγγραφέα δραματικὸ πού τὸ ἔργο του μοροῦσε νὰ ζῆσῃ ἐκαὶ τὸ ὠχρὸ ὄνομα τοῦ Becque σβύνεται δίπλα τοὺς μεγάλους ἀναμορφωτὲς τοῦ θεατροῦ τῶν ἄλλων ἐθνῶνε.

Καὶ ἀνάλογα μὲ τὴν ἐλλειψη μεγάλου φραντζέζικο δραματικού, εἶναι ἡ στέρησι τῆς γαλλικῆς σκηνῆς ἀπὸ μεγάλο τεχνίτη ἠθοποιή κανέναν ἄντρας γὰρ νὰ συγκριθῆ μὲ τὸ Νοβέλλη, καμιά γυναίκα γὰρ νὰ σταθῆ δίπλα στὴ Ντούζε, ὅπως ἔγραφε τελευταία ὁ Ἄντουάν. Μπροστὰ ἀπὸ ὄλες τὴς ἄλλες, ὄχι στὴ φήμη ἀλλὰ στὴν τέχνη, προβάλει τώρα ἡ Suzanne Després, ἡ μαθήτρα τοῦ Ἄντουάν ἀσκημη, κακοσώματη καὶ κοντὴ, μὲ φωνή

νοῦς κ’ ἡ καρδιά, ταῖρι ταῖρι πηγαίνανε στὸν Ἄντριά, συνδεδονότανε καὶ σμίγανε μέσα του πού παρᾶξενα καὶ πολὺ ἀπλά. Τῆ βραδία ἐκείνη ὅπου ξανάλεγε μὲ τὰ δάκρυα ἕνα στίχο τοῦ Σοφοκλῆ, ἐνῶ τὸν τάραζε κατὰσπλαχνα ὁ στίχος, τὴν ἰδία στιγμή συλλογιότανε πὼς ἦτανε ῥοδερά σπραχτικὸς στὴν παραστάση, ὅταν ὁ χορὸς τραγοῦδοῦσε καὶ ὅταν ἄκουγε τὸ θέατρο τὸ ἰωῶν μὲ τὴς δυὸ τραγικὲς του μακρόχροινες συλλαβές. Καὶ δὲν τοῦ χαλνούσε διόλου ἡ παρατήρησι τῆ συγκίνησή του, τὴν ἀβγάτιζε μάλιστα, ἰπειδὴ ἀδεφεωνότανε γεωμετρικὰ ἡ καλοσύνη τῆς ψυχῆς του μὲ τὴ μᾶθησι πού εἶχε γίνῃ ἀπὸ παιδι σὰ μερίδα, ἰδιογεννητη καὶ ἀφτῆ, τοῦ ἰγῶ του, ὅπως βλέπουμε συχνὰ σοφοὺς, καθηγητάδες, ἀρχαιολόγους νὰ μεταφράζουने κάπως ὅ τι νοιώθουने μὲ βῆτὰ παρμένα δῶθε κείθε ἀπὸ κανένα διάβασμά τους κλασσικό, τόσο μοιάζει τὸ ἀπάγγελμα νὰ κανονίζῃ, νὰ βεγουλάρῃ ὡς καὶ τὸ καρδιοχτύπι. Ἀπὸ τότες ὁ Ἄντριάς δὲν ἀνοῖγε πιά τὸν ποιητὴ του δίχως πάλε κάτι νὰ βρῆ πού νὰ τοῦ μουσκέψῃ τὰ μάτια. Ὁ πόνος εἶναι ὁ μεγάλος ὁ δάσκαλος τῆς ζωῆς, πού σοῦ ἐρμηνέβει τὸν ἑαφτὸ σου. Καί τῶρα, σὰν ἄλλος ποιητής, σὰν ἄλλο δράμα, τί λέω; σὰν ἄλλο κείμενο, σὰν ἄλλο θέμα μελέτης κατανούσε

πολύ κοινή, κατορθώνει με τέχνη αληθινή, φυσική, αβίαστη να γυρίσει την πρώτη αντίπαθεσία σ' ένα θαυμασμό ένθουσιαστικό με τις αρμονικές και ήρεμες κινήσεις της και το χρωματισμό της φράσης, ενώ σ' ένα λίγο σ' ένα δυνατή σκηνή μ' ένα ξέσκισμα φωνής αληθινά μαγικό και συγχρόνως αρμονικό, δίνει στον άκρατή μιὰ φρικίαση καλλιτεχνική αληθομόνητη. Υπέροχη στην Τζοκόντα του Ντανούντζιο: χαϊδευτική στον έρωτα, άγρια στην όργη της, παθητική στη λύπη της. Άληθινή, ζωντανή Νόρα του Ibsen, με παιδιακίστικη και παιχνιδιάρικη αφέλεια στην πρώτη πράξη, μ' άγρια και άφρένιαστη άπελπισία στην σκηνή του χοροϋ. Δεν τον παίζει ή Després, τον έζη το ρόλο της.

*

Ο διορισμός του Άντουάν στο Όδείο έλπίζανε πως θάδινε κάποια ώθηση στην τέχνη καινούργια, αλλά αυτός έχοντας τώρα μεγάλη σκηνή και όλα τά μηχανικά μέσα και θέλοντας να ξαφνιαζή τους Φραντζίεζους με την άσύγκριτη στην τελειότητα σκηνοθετική τέχνη του, δεν ανεβαίνει παρά όλο μεγάλα θεαματικά έργα, σαν τον Jules Cesar του Σαίξπηρ, και το σφάλμα του άββα Μουρέ του Zola μόνον έχοντας όμως κανένα ήθοποιό της προκοπής, άποτυχαινει κι αυτός τόσο σ' αυτά όσο και στα άλλα δράματα, σαν τή Preferee του Descaves και τή Maison de Juge του Leroux, που δίνει για να τοιμάση στο μεταξύ τά μεγάλα.

Ο δυστυχισμένος Κλαρεττ μ' όλο τό βραϊδί που άκούει για τά περισσότερα έργα που ανεβαίνει στη σκηνή της Γαλλικής Κωμωδίας, έπαιξε φέτος μέσα στην άτέλειωτη σειρά των παλιών έθνικων έργων και σ' άλλα που δεν πολυξίζουσε, τά δυο καλύτερα δράματα: τό ένα, οι Γάροι του Adam, συγγραφέα που νιτζίζει και ίσενίζκει, καθώς γράφανε, άν και στο έργο του ένας μπαγαπόντης και διαφθορέας, για να κερδίση λεφτά και να εκμεταλλευθή ένα φίλο του γιατρό, τονέ συμβουλεύει να χωρίση τή φτωχή γυνίκα του για να μπορέση με τή παντορεία άλλης νάχει τά μέσα να σώση χιλιάδες-χιλιάδες ψυχών, (δέν είναι ο σκληρός άνθρωπος του Νίτζε και ποτέ του δε θα δίδασκε ο Νίτζε τή σωτηρία χρωστων ψυχών)—τό άλλο ο Poliche του Bataille δείχνει (και τό καταφέρνει καλά και τεχνικά) ότι πολλές φορές κάτω από τά γέλια και τήν κωμωδία, κρύβεται τό φριχτώτερο και φθδερώτερο βάσανο ενός άν-

κ' ή άβρωστία της Κατινούλας. Τά πάθια της, ο μήνας άφτός όπου θάποφασίζετονε ο θάνατός της, άν άξαφνα ο Αντρέας δέν ξυπνοϋσε από τήν πλάνη τήν κρυφοβολώτρα του λογισμού, του άνχσταίνανε τήν πλάνη του τήν παλιά, στην άβρωστία της Όλιας, τό στερνό μήνα που πέρασε μακριά της και δέν έδραμε να τή σώση. Ένεργούσε, συνεργούσε μονομίας στο γλυτωμό της Κατινούλας και ή άγάπη της πεθαμένης. Όσο φροντίζε για τή δούλα της Όλιας, νόμιζε πως φροντίζε, καθώς χρωστοϋσε δηλαδή να φροντίση, και για τήν Όλια τήν ίδια. Πλάνη, πλάνη λοιπόν και τό έλεος που τονέ συνεπήρε για ένα δουλικό! Σά να τό καταλάβαινε άπατός του καμιά φορά, σά να τό είχε στη συνείδησή του που λυπήθηκε άθροπνιο πλάσμα, μόνο και μόνο από μετανόια, μόνο και μόνο από άγια θύμηση προσωπική, μόνο και μόνο από έγωισμό. Πόσο έχουσε νάλλάζουσε τήν κοινονία, τή φύση μας, τή ζωή! Πόσοι άγνωστοι καημοί, πόσοι θάνατοι άγνωστοι, ώς που φέξη στον κόσμο δικιοσύνη για όλους! Δεν ζέρουμε ούτε τον τρόπο να είμαστε καλοί. Χρειαστήκανε λογής λογής περιστατικά, μιὰ βλίτζα ενός γιατροϋ επαρχιώτη, ένα γιατρικό που δέν πέτυχε, μιὰ λέρκη, ένας περίπατος, μιὰ ιδιοτροπία

θρώπου, σύμφωνα με τήν ιδέα του Σοπενχάουερ πως είναι άπίστευτο πόσο άσημα και χωρίς ενδιαφέρο έξωτερικώς, πόσο μυστηριώδικα και κρύφια περνάει ή ζωή μερικων ανθρώπων.

Με τή Σεβελή του Maurey, δράμα ιστορικό και χωρίς πολυ ενδιαφέρο, άνοιξε τό καινούργιο και κομψό θεατρό της ή Ρεζάν και μολονότι ή ήρωίνα, σαντζέζα του δρόμου στην πρώτη πράξη, πριγκηπίσα στην αϋλή του Ναπολέοντα στις άλλες, ανάκαταμα δηλαδή του πρόστυχου και άριστοκρατικού, είναι από τους ρόλους που τόσο πετυχαινει ή Ρεζάν, δέν κατάφερε όμως νάχη και σ' αυτό τους παλιούς της θριάμβους και αναγκάστηκε να ξαναγυρίση στο παλιό της δραματολόγιο, χωρίς και πάλι να μαζεύη κόσμο στο θεατρό της, σε τέτοιο βαθμό που λίγη λένε θάνα ή ζωή του καινούργιου αυτού θεάτρου.

Η Σάρα Μπερνάρ, ή καινούργια και πρώτη δασκάλα της άπαγγελίας στο Κονσερβατωάρ, δημιούργησε μιὰ παρθένα της Άβιλλας, στο όμώνυμο σε παλαιό και κοινότυπο στίχο γραμμένο δράμα του Mendés, ήρεμη, αρμονική και άγρια και παρά τή συνειθισμένη της άπαγγελία, αυτή τή φορά ψαλμώδης τό ρόλο της με τήν άσημεία και μουσική φωνή της. Και στους Μπουρόνους, τό παραμύθι του Zamacois, παρουσιάστηκε σαν είκοσόχρονο παλιόκάρι, πάντα νέα και άσύγκριτα ωρκία.

Ο Gemier, ο διάδοχος του Άντουάν στο θεατρό του, άρχισε με τό Biribi του Derien et Darras και λίγο ύστερα έδωσε τή Μπλόφα του Thurner, τό πρώτο, στρατιωτικό δράμα και τό δεύτερο από τά λεγόμενα ψυχολογικά, και παίζει με επιτυχία τώρα τήν Anna Karenin, δράμα τραηγμένο από τό όμώνυμο μεγάλο μυθιστόρημα του Τολστόη, όπου ο διασκευαστής του (Guiraud) κούράζει τό θεατή με μερικά περιττά πρόσωπα και χαλαρό διάλογο στις περισσότερες σκηνές.

Στό θεατρό της Αναγέννησης τις Περαστικές, μιὰ έξυπνογραμμένη κωμωδία του Capus, διαδέχτηκε ένα δράμα του Bernstein «Ο κλέφτης», γραμμένο με επιδέξιο χέρι μαστόρου σά να φτειάνη θεατρικά coups και δυνατές σκηνές που κρατάνε τό θεατή σ' άγωνία και άνυπομονησία για τή λύση του παιγμένο τέλεια από τό διευθυντή Guitry και καλά από τή δυνατή Le Bargy.

Στό Gymnase, τήν έκλεκτή σειρά 25 παραστάσεων του Κοκκλόσπιτου και της Τζοκόντας από τή Després, διαδέχτηκε στο πρόγραμμα έδω και 3

1)2 μήνες ή δεσποινίς Jostette ή γυναίκα μου, μιὰ φαρσοκωμωδία του Gavaud και Charvan. Στο Βωντεβιλ τό παλιό έργο του Donnay ή «Έκπαίδευση του πρίγκηπα» είχε μεγάλη επιτυχία με τήν άπαράμιλλη βασίλισσα Granier και παίζονται τώρα οι Έρωτες των Πριγκηπέσων της Kas Gautier.

Η Άδαρφή της στοϋ Benard στο Άθήναιο, τό Δέν έχετε τίποτε να δηλώσετε των Hennequin και Veber στο Νουβωτέ, ή Μικέρ και ή μητέρα της των Fiers και Caillavet στο Βαριετέ, ή μυριάμ Τατιά των Kérout και Barré στο Palais Royal και άλλα μικρότερα έργα και άνοητότερα, κάνουν βραδιές τώρα τον κόσμο να γελά εύκολο γέλιο και να πηγαίνει εύχαριστημένος να κοιμάται.

*

Λόγο πλαντύτερο μόνο για τό Ραν του βίλγου Van Lebergue αξίζει να κινή κανείς και αυτό μόνο ν' αναλύση. Τό ανέβασε τό θεατρό του Oeuvre που διευθύνεται από τό γνωστό ήθοποιό Lugné—Poë και δίνει κάθε 2-3 μήνες δυο μόνο παραστάσεις στο θεατρό Marigny των Ηλίσιων Πεδίων με τιμές όχι εύκολοπρόσιτες. Ο Παν είναι μιὰ σάτυρα δραματική, γραμμένη σ' ελεύθερο στίχο, με ποιητικό και διαυγή συμβολισμό. — Ξανανασταίναται, ξαναγυρίζει ο θεός Παν μιάν άνοιξιάντικη μέρα μέσα σε λουλούδια και καρπούς και έρχεται γυμνος και ώραιος να διδάξη στις άπλές ψυχές τή θρησκεία του, τή χαρά της Ζωής και της Άγάπης— όλη ή γή γιορτάζει και όλοι οι άνθρωποι γιορτάζουν μεθυσμένοι από τή διδασκαλία του νέου Θεοϋ. Ο άνθρωπος είναι ο θεός, τους διδάσκει ο Παν, ο εϋγενής και άγνός έρωτας είναι ή όμορφία του κόσμου, φιλάει μπροστά σ' όλους γυμνή τή βροκοπούλα Παρίνα, που από έρωτα του πρόσφερε τήν παρθενική σάρκα της και δείχνοντας τους τήν κοιλιά της που είχε σαν ήλιος, εύλογημένη, λείει, ως είναι ή κοιλία της. Φοβισμένοι από τή διασθορά που διδάσκει ο Παν, μαζεύονται ο δάσκαλος, ο πικπάς, ο δήμαρχος και όλοι οι αντιπρόσωποι της κοινονίας για να συντάξουν όρους με τους οποίους μόνο θ' άφήσουν να ζήση στην επαρχία τους ο Παν και άπ' αυτού άρχίζει ή σάτυρα.

Ότε τό έργο ούτε ή ύψηλή και πανθειστική μουσική δέν κατάφερε να κινή τους ήθοποιούς να εννοήσουν τή σκέψη του συγγραφέα. Η Willy ή γνωστή γυναίκα του μυθιστοριογράφου Willy που σφυ-

μαζί του στο ταξίδι. Τό δεύτερο, στοχάστηκε να τό φέρη της Κατινούλας. Άνέθηκε στην καμρέζ της.

—Νά σου, της έπες, κ' ένα φύλλο που βλίστηκε στον κορμό του δέντρου—άκόμη λίγο και της έλεγε, του δέντρου όπου είναι ή Κυρία, μιὰ συγκρατήθηκε άμέσως και έλλάξε— τοϋ δέντρου που ή Κυρία τάγαπούσε».

Η Κατινούλα επνίξε στο λαϊμό της τά δάκρια που ώρμούσανε έξω, επειδή και προσπαθοϋσε να δείξη πρόθυμη για χειρούργημα και ταξίδι, κι αλήθεια με τήν προσπάθεια της έρχότανε και τό θαύρος. Ήξερε πως είναι αδύναμη και με τή θέληση που της άπόμνησκε, ίσως και ψυχόρητη της, δίχως να τό ξεδιαλίση τόσο πολυ—γιατί συντηριουμαστε κι άνένοιωθά μας—άπόφευγε κάθε συγκίνηση, μήπως της κοστίση, τώρα μάλιστα, λείει, που είχε να γλυτώση. Μά τό ήξερε κίβλας ή μαργκόλα, τό ύποφιαζότανε τί έκανε ο Κύριος εκεί κάτω με τή λέρκη, ώστε της στέγνωσε ιδιοστιγμής τά δάκρια και ή χαρά.

(άκολουθεί)

τό κάτω κάτω, ένας Συρκαλής, για να δη ο άνθρωπος σιμά του άλλο άθροπτο που πεθαίνει.

Ο Αντρέας, θέλοντας κάπως να διορθώσει τι θαβρούσε πως του πρόσταζε μονάχα ο έγωϊσμός του, τήν πέμπτη, πρώτη του Σταβρού, κατέθηκε στη λαχανία και πήγε να κκουμπήσει στην άγαπημένη του τή λέρκη. Έκοψε δυο κισσόφουλα. Βέβαιο είναι πως του εδινε δύναμη να πηγαίνει κάθε μέρα ως εκεί να ψυχολαλή με τήν Όλια του, άν και τό κάτεχε πως ή ψυχή του μόνη της λαλούσε. Μά με τόνειρό του δάνιζε θελητά δική του λαλή και της ψυχής της. Τό μυστήριο που δέν μπορεί να σε γελάση, τί άλλο είναι παρά τό μυστήριο που τό πλάθεισ έσϋ ο ίδιος; Φανταζότανε ο Αντρέας πως του άποκρινότανε και κείνη, δηλαδή πως πάντα πλάγι του τήν είχε. Άχάλαστη, άκατάστρεφτη από της λογικής τους πειρασμούς, ή άθανασία από μέσα μας της στήσαμε βωμό! Τήν άφνει ο πατέρας στους στερνούς του, κι όταν είναι αξιοι κι άφτοι—γιατί άλλιώς τί φελά;—θα φυλάζουσε μιὰ μήμη για μίμηση κι όδηγό! Άπό τέτοια σκέψη βαστοϋσε ο Αντρέας τή δύναμη που λέμε. Κάτι λοιπόν από τή δύναμη της Όλιας του φαίνότανε πως βαστοϋσανε και τά φύλλα που χάδεβε κάτω στη λαχανία. Τό ένα τό πήρε να τύχη

ρίχτηκε στὸ Βίλγις καὶ ξανασφύριχτηκε σὲ λίγες μέρες καὶ ἐδῶ στὸ Μουλὲν—Ρουζ, γελοιοποίησε τὸ ρόλο τῆς Πανίκας, χορεύοντας σὲ σὲ καφεΐ—σαντῶν τὸν τρελλὸ καὶ ἀγριοχορὸ τῆς χαρῆς τῆς ζωῆς.

Πορτὴ, Φλεβάρη τῶν 1907.

ΚΩΣΤΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΑΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΕΝ

"Ἐχετε ἀκουστὰ πῶς ὁ ἀρκουδιάρης μαθαίνει τὴν ἀρκούδα νὰ χορεύει ;

Σ' ἓνα ταψὶ μεγάλο τὴν βάζει ὅπως ἀνάψει πρὶν φωτιά ἀπὸ κίτου.

Τότε τῆ βάρβαρή του λύρα ἀρπάζει καὶ τῆς πιρίζει τὸ τραγοῦδι «Χόρευε μωρή καὶ γλέντα»

Τὸ φτωχὸ τετράποδο ἀπὸ τὸν πόνο δὲν κρατιέται, καὶ ἀναγκαστικὰ χορεύει.

Κ' ὕστερα τὸν ἔχο αὐτὸ σὲν ἀγκικαίει τὸ δαιμόνιο τοῦ χοροῦ λῆς καὶ τὴν πιάνει.

Κ' ἐμένα στὸ ταψὶ μ' ἔγινε βάλει "Ἐπαίξε ἡ Λύρα ! καὶ ἡ φωτιά εἶταν δυνατή.

Ἄπο τὸ ἴδιο τὸ σαρὶ μου ἔβγαϊναν φλόγες, καὶ ἡ φυγὴ μου δὲν τὸ ἔξωσε ποτέ.

Τώρα πῆ, κάθε φορὰ πὸ τὸ θυμοῦμαι θυρῶ πῶς στὸ ταψὶ καὶ πῆθε βρισκομαί.

Ξανακάνω βελονίεσ κάτου ἀπ' τὰ νύγια καὶ χορεύω, μὲ τῶν στίχων μου τὰ πόδια.

N. B. Π

N. ΚΟΝΕΜΕΝΟΣ

Ἄπο τὴν Κορφατικὴ «Ἐφημερίδα τῶν Εὐδησεων», ποὺ κάποιος φίλος μᾶς τὴν ἔστειλε, μαθαίνουμε μὲ λύπη βαθιά πῶς πέθανε ὁ Κονεμένος. Αὐτὸ μονάχα οὔτε ποτε πέθανε, οὔτε ἀπὸ τί, μᾶς πληροφορεῖ ἡ Κορφατικὴ φημερίδα.

Δυστυχῶς ἡ θλιβερὴ εἶδηση μᾶς ἔρχεται ἄργά, ὅταν τὸ φύλλο εἶναι τελιωμένο πιά, καὶ ἔτσι οὔτε καιρὸ οὔτε τόπο ἔχουμε νὰ γράψουμε περισσότερα. Σ' ἄλλο φύλλο ὁμοῦ τοῦ «Νουμά» θὰ μιλήσουμε πλατύτερα γιὰ τὸν Κονεμένο, γιὰτὶ ὁ Κορφατικὸς λόγιος ἔχει ἀγωνιστεῖ καὶ αὐτὸς γερὰ γιὰ τὴν Ἰδέα μὲ τὶς δύο μελέτες ποὺ τύπωσε στὰ 1873 καὶ στὰ 1875 γιὰ τὴ «γλώσσα μας».

ΟΤΙ ΞΕΛΕΤΕ

Πρέπει νὰ χρωστάμε δὲ οἱ Ρωμοὶ χάρες καὶ χάρες στὴν «Ἀκρόπολη» γιὰτὶ τύπωσε τὴν περασμένη Πέμπτη ἀλάκαξιο τὸν ἀερόλογο τοῦ Παπαμυζαλόπουλου γιὰ τὸ Γλωσσικὸ ζήτημα.

— Γλέντι τρικοῦδερτο, ποὺ δὲν ἔχει κανεὶς μὲ τί νὰ πρωτογελάσει. Οἱ ἄνοητοι, οἱ ψευτεῖς καὶ οἱ δημοκροισμοὶ δίνουν καὶ παίρνουν. Στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς μπορεῖ νὰ πάρουμε μερικὰ κομμάτια, ἀν καὶ τῆξε ἀλάκαξιο ὁ λόγος του νὰ τυπωθεῖ καὶ στὸ «Νουμά», στὴ στήλη τοῦ Βαρβαροπάζαρου.

— Ἔβρισε λυσασμένα τὴ Δημοτικὴ γλώσσα, καὶ ὁμοῦ ὁ ἴδιος χωρὶς νὰν τὸ καταλαβαίνει συμφώνησε μαζί μας, ὁμολογώντας τὴν ἀλήθειαν.

— Ὁ Γερμανὸς, εἶπε, μεταχειρίζεται καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοὺς αὐτοὺς τύπους τῶν λέξεων, οὐς εὑρίσκει καὶ ἐν τῷ σχολείῳ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ λέγει : Der Tisch, des Tisches (ἡ τράπεζα τῆς τραπέζης), τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ σχολείῳ. Ὁ Ἑλληνόπαις ἐν τῷ οἴκῳ λέγει τὸ τραπέζι, τοῦ τραπέζιου, πρέπει δὲ νὰ μάθῃ ἐν τῷ σχολείῳ ὅτι τοῦτο εἶναι ὕποκο-

ριστικὸν τοῦ τράπεζα («Ἀκρόπολη», 1 τοῦ Μάρτη, σελ. 4, στήλ. 2, ἀράδα 31—41).

— Μὲ Παπαμυζαλόπουλος εἶν' αὐτός! Λεύτερο: λοιπὸν εἶναι νὰ λῆει ὅ,τι θέλει,

— Καὶ ὁ κ. Νέγρης εἶπε τὸ λογάρι του «Δὲν πρέπει, εἶπε, νὰ φαιρῶμαι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν».

— Ἐἴρετε ποιοὶ εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ ; Τὰ διδαχτικὰ βιβλία ποὺ στρῆβώσανε τόσες γεννιὲς ἴσαμε σήμερον.

— Ὁ κ. Ἀποστολόπουλος, ὁ ἐκδότης, εἶναι μεγάλος κοματάρης στὴν Κόρινθο. Νὰ λοιπὸ γιὰτὶ καὶ ὁ βουλευτῆς κ. Περδίου: πολέμησε τὸ νομοσχέδιο γιὰ τὰ διδαχτικὰ βιβλία. Μοῦ δίνεις καὶ σοῦ δίνω. ἼΙ σειρά τοῦ ρουσαφιτοῦ παντοῦ.

— Λάβαμε ἀπ' τὸν πρότανη κ. Πολίτη τὸ λόγο του γιὰ τὸ Ἑθνικὸν ἔπος τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καὶ ἀργότερα, ὕστερ' ἀπὸ δύο φύλλα, θὰ δημοσιεύσουμε μεγάλο ἀρθρον πᾶνου σ' αὐτό.

— Ὁ καθηγητῆς Φαραντῆτος στὸ Ἀστικὸν πολέμησε... τὰ ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια, λέγοντας ὅτι κορίτσια πῶς εἶχε ἔτοιμη σπουδία Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς γλώσσας, τῆς γλώσσας μας δηλ. (τὶ λόγος!), μὰ τώρα, ποὺ θὰ ψηφιστεῖ ὁ καινούριος νόμος, θὰ ἀναγκαστεῖ νὰ μὴν τὴν τυπώσει. Κ' ἔτσι τὰ κορίτσια θὰ ζημιωθῶνε σημαντικῶς.

—Τὸ τελευταῖο δὲν τὸ λῆμε μαζί, τὸ λῆει ὁ ἴδιος ὁ κ. Φαραντῆτος.

— Βρίσκειαι στὸ γραφεῖο μας καὶ πουλιέται: δύο δραχμῆς γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «Νουμά», καὶ ἔχι τρεῖς ποὺ πουλιέται στὰ βιβλιοπωλεῖα, τοῦ Ἰβν τὸ βιβλίο: «Μαρτύρων καὶ ἡρώων αἷμα»...»

— «Εἰς τὸν Περικλῆ Γιαννόπουλο καὶ εἰς τὸν Δ. Ἀναστασόπουλο προστίθεται τώρα καὶ ἕνας τρίτος ἀπόστολος τοῦ ἔθνος, ὁ Ἰβας, γράφει ἡ «Ἀκρόπολη» τῆς Παρασκευῆς.

— Κατάντης πᾶ ἀληθινὴ πηγή αὐτὸς ὁ Ἀνοητόπουλος, ποὺ σὲ κάνει νὰ τρέμεις καὶ δουλέψεις λίγο γενικότερα, ἀφοῦ θὰ σοῦ τὸν φερτῶσι ἀμέσως ἡ «Ἀκρόπολη» στὴ ράχη. Κακὸ αὐτὸ, μεγάλο κακὸ.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΕΡΩΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

Ἄπ' τὴ σκέψῃ μου, χαδέφτρα σὲν περνᾶς, Θεοζώντανη σὲ βλέπω νὰ γυρνᾶς.

Μὲ τὸ γέλιο στὰ χειλάκια δὲ μιλάς, μόνο μὲ γλυκοχαδέεις καὶ γελάς.

Κι' ὅταν ξεμακρὰ πιγαίνεισ δὲν ἀργῶ νὰ σὲ φέρω στὴ ματιὰ μου γληγορῶ.

Νὸ μού ψάλλεις τὴν ψυχὴ μου νὰ χαρῶ, δὲ νὰ μ' ἔχεις μὲς στὴν κούνια σὲ μωρὸ.

Γαλνίζει τὸ κορμί μου τί χαρά ! σὲν τὰ διάφανα τοῦ κόντου τὰ νερά.

Μὲ βυθίζεις μὲς στὸν ὕπνο ; δὲν ἔσχωδ. Ναί... σὲ βλέπω στ' ὄνειρό μου σὲν ἀχνό,

Ποὺ μὲ βάζεις στὴ θερμὴ σου ἀγκαλιά, σὲν ἀθέρωτο πουλάκι σὲ φωλιά.

Κι' ἀπ' τὸ στόμα σου δλο παίρνω τὰ φίλια, καὶ χαδέδω τὰ σγουρά σου τὰ μαλλιά.

Μὲς τὰ λόλεφκά σου στῆδια σὲ γυρνῶ, ὡχ... ἀκούω τῆς καρδιῆς σου τὸν παλμό.

Ξαφνικῶ μέσα στὸν ὕπνο, σὲν ἐπιπνῶ, δλο ψέφτικα τὰ βλέπω καὶ... θρηνώδ.

Πόλη

ΘΑΝΑΣΗΣ Ι. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ε. Τῆ «Σκληραῖνο» τοῦ Ἑρμονα θὲν τὴν ἀργύνουμε ἀπὸ τὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς—κ. Ο. Ν. στὴν Πόλη. Λάβαμε ἀπὸ τὸν κ. Α. Μ. φρ. γρ. 25 γιὰ τὴ συνδρομὴ σας καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Γ. Φ. στὴν Τιφλίδα Ἄσ' σοῦ ἀπαντήσουμε. Ἐνα κομμάτι ἀπὸ τὸ γράμμα, θὰν τὸ τυπώσουμε στ' ἄλλο φύλλο, μὰ μὲ τὴ συντησιμένη ὀρθογραφία τοῦ «Νουμά». Γρατὶ νὰ ξαφνάξουμε τὸν κόσμον δίχως λόγο κάθε τόσο;—κ. Γ. Περδίου. Σπέστες. Λάβαμε τὰ ποιήματ. Ὁ Β. μᾶς εἶπε θὰ σοῦ στείλει τὴν μετάρρασή του.—κ. Ν. Χαντ. στὸν Πειραιᾶ. Τὸ λάβαμε καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Ν. Ζαχ. στὴ Λόντρα. Πῶς σοῦ κτέθηκε ὅτι τὸ πετάξαμε στὸ καλλίθι ; Ἄσ' τυπωθεῖ. Στείλε μας καὶ ἄλλα.—κ. Α. Τσ. στὴν Πόλη. Λάβαμε ἀπὸ τὸν κ. Θ. τὴ συνδρομὴ σας τοῦ 1907.

ΚΕΡΔΟΣ 352.245 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναὶ 352.245 δραχμᾶς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζομεσιτοῦ κ. Ἰω. Φωτίου εἰς τοὺς πελάτας του. Ἦταν ἐκ τῶν ἀγοραστῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ ἔχον κεράσει διάφορα ποσά, ἀνερχόμενα εἰς τὸν στοργυλὸν ἀριθμὸν 352.245 δραχμῶν.

Ὁ κ. Ἰω. Φωτίου θέλει ν' ἀναδιδῶσθαι τὸ πόνον τοῦτο εἰς 1.000.000 δρχ καὶ κλεῖ, τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι τοιαύτην νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ τυχερὸν γραφεῖον του, ὅταν πάντως θὰ κληρωθῆ μετ' ἀκριβῆς ὁμολογία τις καὶ τί χαρὰ νὰ εἶναι ἡ πρώτη μὲ τὰς 70.000, χρῆσας δραχμᾶς τὴν 19 Μαρτίου ε. ε. ὅταν γεννηθῆται ἡ κλήρωσις.

Ἐσαύτως ἀσφαλίζονται καὶ λαχειοφόροι ὁμολογία τῆς αὐτῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν αὐτὴν εἰς τὸ ἔρτιον κλήρωσιν τῆς 19 Μαρτίου 1907 ἀντὶ μετὰς δραχμῆς ἑκάστη.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖο καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Σκίτου ἔδος Στανδίου, ἀντίκρου στη Βουλή, πουλιέονται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἓνα καὶ 1,25 φρ. γρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν, τὰκόλωνα βιβλία : τοῦ ΜΥΤΤΑΡΙ «Τὸ ἔπος τοῦ Γενάρου»—τοῦ ΠΑΛΑΜ «Πῆλιος καὶ Φεγγαρι»—τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μᾶ ἀναγέννηση»—τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Ἱστορία τῆς Γραμματικῆς καὶ Βρουκόλακας» καὶ «Νησιωτικαὶ Ἱστορίαι»—τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΔΗ «Οἱ ἀκτίες μου»—τοῦ Ν. ΑΝΤΡΕΑΔΗ «Ὁ Μέγ' Ἀλέξανδρος»—τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΝΟΡΝ «Ὁ ἀνερχόμενος (δράμα)»—τοῦ ΠΑΠΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Περσικὰ καὶ Πατρικὰ»—τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ ἡμέλια καὶ τὰ Κινητικὰ»—τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιὰ»—τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανὸ καὶ πῆλιος» καὶ ὁ «Ἀσπὸς» (δράμα)—τοῦ ΛΟΥΓΟΥ «Ἀσπὸς καὶ Χλόη» (μεταφρ. Βουτιρίδης)—τοῦ ΕΥΡΥΠΗΔΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περικλῆ Περικλῆ)—τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σιδερά)

Ἡ ΠΑΛΙΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλεξ. Παλλῆ δρ. 2 καὶ φρ. γρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ ΛΟΡΔΗΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξίου τρῆς Παπαδόπουλου, χρῆσαστένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. γρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν

Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ, «Ἴσμοι καὶ Ἀνακτιστοί»—«Τρισεύρη»—«Γράμματτα»—«Ἀσπλευτὴ Ζωή», ὁ δρ ἀντὶς 12 ποὺ πουλιέονται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Γιὰ τὶς ἑταρχίαι 6,50 καὶ γιὰ τὸ ἐξωτερικόν 7 φρ. γρ. δίχως ἄλλο ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

Τοῦ ἸΔΑ «Μαρτύρων καὶ ἡρώων αἷμα»... δρ. 2.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ἐντοκοὶ καταθέσεις

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμματῆα καὶ εἰς χρῆσθν, ἔτσι εἰς φραγκα καὶ λίρας, στερείννας ἀποδοτίας εἰς ὀρισμένην προθεσίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ εἰς χρῆσθν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς δ ἔγένετο ἡ καταθέσις εἰς χρῆσθν ἢ εἰς ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογίου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ κίτῃσι τοῦ καταθέτου ἐν τῷ Ἰποκαταστήματι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

1	1)2	τοῖς ο)ο καὶ ἔτος	διὰ καταθέσεις 6 μῆν.		
	"	"	"	"	1 ἔτ.
	2	1)2	"	"	2 ἔτ.
	3	"	"	"	4 ἔτ.
	4	"	"	"	5 ἔτ.

Αἱ ὁμολογία τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικῶς ἢ ἀνώνυμοι.